

Brottsoffers anmälningsbenägenhet vid misshandelsbrott

– En replikering samt undersökning om korrelationen till förtroende
för rättsväsendet samt utländsk bakgrund

Järvinen, Frida
Lindh, Cecilia

2021

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Kriminologi
Kandidatprogram i utredningskriminologi
KRG800

Handledare: Lars Westfelt
Examinator: Kristina Jerre

Abstract

Victims' propensity to report assault crimes

– A replication and examination of correlation to trust in the judicial system and foreign heritage

The following study was conducted with the purpose of examining connections between the tendency to report crime and trust in the judicial system, and what potential impact foreign heritage might have on that relationship. The study was partially a replication of a 2008 BRÅ-report and the results of the study were compared to the results of the BRÅ-report. A test for conditional effects was conducted between trust in the judicial system and foreign heritage, in relation to the tendency to report; something that the BRÅ-report did not include. The material consisted of data from NTU:s survey from the years 2013–2015 and it was analyzed using logistic regression. The results showed that there was no connection between the tendency to report crime and trust in the judicial system, and these results matched those of the BRÅ-report. Additionally, no conditional effects were found between trust in the judicial system and foreign heritage. In conclusion, this study could not identify a connection between the tendency to report crime and trust in the judicial system, and the replication confirmed the earlier results of the BRÅ-report. Foreign heritage also seemed to have had no effects on the relationship.

Keywords:

“Tendency to report crime”, “Trust in the judicial system”, “Foreign heritage”, “NTU”, “BRÅ”

Sammanfattning

Denna studie genomfördes i syfte att undersöka samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet, samt vilken potentiell påverkan utländsk härkomst kunde ha på detta förhållande. Studien var delvis en replikation av en BRÅ-rapport från 2008 och studiens resultat jämfördes med BRÅ-rapportens resultat. Ett test för interaktionseffekter genomfördes mellan förtroende för rättsväsendet och utländsk härkomst, i relation till anmälningsbenägenhet; något som BRÅ-rapporten inte inkluderade. Materialet bestod av data från NTU:s trygghetsundersökningar från åren 2013–2015 och analyserades med logistisk regression. Resultaten visade att samband saknas mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet, och dessa resultat stämmer överens med de från BRÅ-rapporten. Dessutom hittades inga interaktionseffekter mellan förtroende för rättsväsendet och utländsk härkomst. Slutsatsen var att denna studie inte kunde identifiera samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet, och replikationen bekräftade BRÅ-rapportens tidigare resultat. Utländsk härkomst verkade inte ha haft några effekter på sambandet.

Nyckelord:

“Anmälningsbenägenhet”, “Förtroende för rättsväsendet”, “Utländsk härkomst”, “NTU”, “BRÅ”

Förord

I denna studie har vi båda författare deltagit i lika stor utsträckning, vilket gör att vi är stolta att presentera denna studie som ett tecken på gott samarbete, där vi båda är ansvariga för samtliga delar av uppsatsen. Våra styrkor har vägt upp varandras svagheter.

Jag, Frida, vill gärna tacka dig Cecilia av hela mitt hjärta för ett fantastiskt samarbete. Tack för att du sorterat äpplena jag kastat ner på marken i rätt korgar, och för att du tagit bort apelsinerna som inte skulle vara med. Tack för att du litade på mig och vågade låta mig hitta vägen i grottan innan du kom och lyste upp vägen med din fackla av intelligens; och sist men inte minst, tack för att du uppmärksammat saker hos mig som jag inte visste, som jag har lärt mig otroligt mycket av.

Jag, Cecilia, vill även tacka dig Frida för att du så modigt lett detta arbete i fronten och låtit mig lunka efter i min egen takt. Jag känner ingen annan person som jobbar så snabbt som du gör men samtidigt lyckas smidigt fånga allt du behöver på samma gång. Att jobba med dig på detta arbete har gjort att det känts lätt och roligt; inte bara för att du är så skarp i allt du gör, men även för att du är så väldigt underbar att umgås med!

Tillsammans vi vill även tacka familj och personer i vår närhet som har varit där för oss, stöttat och pushat oss, och som hjälpt till med småsaker i vardagen, som än kan verka små, men som trots allt varit otroligt betydelsefulla för oss för att kunna slutföra arbetet i tid och med kvalitet. Särskilt Jenny Andersson som varit en ovärderlig hjälp! Slutligen vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Lars Westfelt för dina ovärderliga råd och din entusiastiska och uppmuntrande handledning.

Frida Järvinen och Cecilia Lindh

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
1. Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	3
1.2 Frågeställningar	4
1.3 Förklaring av begrepp.....	4
1.3.1 Utrikes född/utländsk bakgrund	4
1.4 Disposition.....	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 Internationell forskning om anmälningsbenägenhet.....	7
2.1.1 Förtroende för rättsväsendet	7
2.1.2 Förtroende och sociala faktorer	8
2.1.3 Förtroende och rationellt tänkande	10
2.1.4 Förtroende för rättsväsendet och personer med utländsk bakgrund	11
2.2 Svensk forskning om anmälningsbenägenhet.....	14
2.2.1 Förtroende för rättsväsendet	14
3. Teoretiska perspektiv.....	18
3.1 Val av teorier	18
3.2 Rational choice	18
3.2.1 Hur kan rational choice förklara anmälningsbenägenheten?.....	19
3.3 Social inlärningsteori.....	20
3.3.1 SSSL	21
3.3.2 Hur kan social inlärningsteori förklara sambandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet?.....	22
4. Metod och material.....	24
4.1 BRÅ-rapporten.....	24
4.1.1 Statistisk signifikans och statistiska mätinstrument	25
4.2 Logistisk regressionsanalys	27
4.2.1 Relativa risker (RR).....	27
4.3 Datamaterialet.....	28
4.3.1 Insamlingsmetod, validitet och reliabilitet	29
4.3.2 Mätfel	30

4.4 Vetenskapsteoretiskt perspektiv	32
4.5 Etik	32
4.6 Variabelkonstruktion	33
4.6.1 Selektion av variabler	33
4.6.2 Dummyvariabler	33
4.6.3 Interaktionseffekter	34
5. Resultat	35
5.1 Den beskrivande statistiken	37
5.2 Logistiska regressionsanalyser	43
6. Diskussion	51
6.1 Resultaten	51
6.2 Tidigare forskning	52
6.3 Teoretiska tolkningar	53
6.4 Metodens fördelar och nackdelar	53
Referenser	57
Bilagor	63
Bilaga 1. Multikollinearitetstest	63
Bilaga 2. Variabler från NTU-material som används i uppsatsen	64

1. Inledning

Rapporteringen av ett brott är i de flesta fall kritisk för att brottet ska komma till polisens kännedom. För att hjälpa polisen upptäcka brott är det därför fördelaktigt om anmälningsbenägenheten hos allmänheten är så hög som möjligt. Kriminologisk forskning har länge antagit att en av faktorerna som påverkar anmälningsbenägenhet är förtroendet för polisen och rättsväsendet (Boateng, 2016, s. 2908; Goudriaan, Wittebrood & Nieuwbeerta, 2006, s. 719). Förtroende kan definieras som en tillit till att någon är förmögen att handla korrekt och även kommer att handla korrekt ("Förtroende", 1928). Det finns forskning som tyder på att om det saknas förtroende för polisens effektivitet kan det påverka beslutet att polisanmäla (Andersson & Mellgren, 2015, s. 297; Torrente, Gallo & Oltra, 2017, s. 156–157). Konceptet gäller inte bara rättsväsendet; exempelvis, om det saknas förtroende för att en läkare kan eller kommer att hjälpa patienten med en åkomma, eller att patienten tror att denne kommer få negativa följder av kontakten, så kommer patienten inte att söka läkarvård (Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, 2018:4, s. 46). Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2018:4, s. 46) beskriver hur kopplingen mellan lågt institutionellt förtroende för vården är kopplat till "en större benägenhet att undvika vård, byta läkare och söka ytterligare åsikt, söka alternativa vårdgivare och ha en mindre tilltro till läkarens bedömningar". Denna uppsats avser att undersöka om ett lågt förtroende för rättsväsendet kan påverka anmälningsbenägenheten vid brott, och bidra till att individer väljer att inte anmäla brott.

För att undersöka det potentiella sambandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet utgår uppsatsen från och replikerar *Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott*, en rapport från BRÅ år 2008 om svar på de Nationella trygghetsundersökningarna (NTU) från år 2006 och 2007 (BRÅ, 2008:12). En replikerande studie har som syfte att bekräfta eller ifrågasätta en tidigare undersöknings slutsatser, och eftersom så mycket tid har passerat sedan BRÅ:s rapport publicerades är det, enligt denna uppsats författare, inte osannolikt att denna uppsats kan nå andra slutsatser ("Replikera", u.å.). Även om resultaten skulle förväntas vara oförändrade och inte leda till några nya insikter anser vi att en replikerande studie är värdefull eftersom den då kan bekräfta tidigare resultat från ursprungsstudien.

BRÅ-rapporten undersökte bl.a. frågor kring anmälningsbenägenhet vid misshandelsbrott och hur den skiljer sig mellan olika grupper. Rapporten ägnade också

mycket utrymme åt att undersöka vilka faktorer som påverkar anmälningsbenägenhet, bland annat allvarlighetsgrad, offerkaraktärestika (t.ex. ekonomisk situation, utländsk härkomst, ålder etc.), förtroende för polisen och rättsväsendet, gärningspersonens ålder och kön, relationen mellan offer och gärningsperson, brottsplats, situation och hatmotiv, samt upprepad utsatthet. Många av de variabler som ingick i BRÅ:s analys har inom tidigare forskning visat sig vara viktiga förklaringsfaktorer i relation till anmälningsbenägenhet, exempelvis brottets allvarlighetsgrad, eller givit motstridiga resultat som kräver ytterligare forskning, exempelvis förtroende för rättsväsendet (Goudriaan m.fl., 2006, s. 737; Skogan, 1984, s. 120). Att utesluta variabler från uppsatsens analys skulle inte bara hindra en korrekt replikering, men även minska modellernas förklaringskraft och exkludera potentiella tolkningsmöjligheter. Denna uppsats lägger ett större fokus vid forskningsfrågor om förtroende för rättsväsendet/polisen samt utländsk härkomst, vilket kan undersökas med de variabler som ingår i ursprungsstudien från BRÅ och med samma tillvägagångssätt och metod (med viss komplettering), men undersöker samtidigt samtliga variabler som ingick i BRÅ-rapporten för att kunna genomföra en replikering.

Initialt var syftet att undersöka förändring i anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet över tid samt en potentiell koppling till individer med utländsk bakgrund i relation till flyktingvågen 2015. Detta genom att även undersöka datamaterial från NTU 2017–2018 vilket skulle ge denna analys tre analyspunkter i tiden (2006–2007, 2013–2015 samt 2017–2018) och en möjlighet att jämföra skillnader mellan de tre punkterna och se potentiella förändringar över tid. Materialet från 2017–2018 kunde dock inte ingå i analysen eftersom tillgång till materialet förlorades under arbetets gång, vilket förhindrade analyser av skillnader över tid och tolkningar i relation till flyktingvågen 2015. Vi anser att sambandet mellan anmälningsbenägenhet, förtroende för rättsväsendet och utländsk bakgrund är så viktigt och intressant att studera, att en koppling till flyktingvågen inte är nödvändig för att rättfärdiga forskningsområdet. Finner denna uppsats att utländsk bakgrund är kopplat till lägre anmälningsbenägenhet via ett lågt förtroende för rättsväsendet finns det anledning att diskutera insatser gentemot detta, eftersom en brist på förtroende för rättsväsendet underminerar institutionens legitimitet i samhället och dess förmåga att vara effektiv i sitt uppdrag. Trots att tolkningar av potentiella skillnader mellan resultaten från BRÅ-rapporten (2008:12) och denna analys

måste göras med försiktighet kan de fortfarande bidra med värdefull information. Dessutom ämnar denna uppsats att utveckla BRÅ-rapporten genom att undersöka ett potentiellt samband som inte undersöktes i rapporten.

Utöver att undersöka potentiella kopplingar och samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet via en replikering, inkluderas ytterligare ett element i uppsatsen; hur ett potentiellt samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet påverkas av utländsk härkomst. Enligt forskning är individer med utländsk bakgrund en av de grupper som kan ha särskilt lågt förtroende för rättsväsendet och därför ha en lägre anmälningsbenägenhet (Andersson & Mellgren, 2015, s. 297; BRÅ 2020:8, s. 185; Holmberg & Rothstein, 2016, s. 80; SOU, 2005:56; SOU, 2006:30, s. 147).

Finner uppsatsen att ett lågt förtroende för rättsväsendet bidrar till en minskad anmälningsbenägenhet är det alltså särskilt angeläget att också undersöka ett potentiellt samband mellan förtroende för rättsväsendet och utländsk bakgrund, eftersom utrikes födda personer och personer med utländsk bakgrund då skulle vara en grupp med särskilt låg anmälningsbenägenhet. Detta skulle bland annat påverka förmågan att förutse den faktiska nivån av utsatthet för brott hos denna grupp, vilket kan leda till en otillräcklig resursfördelning från polisen (Skogan, 1984, s. 117). Men det är även ett stort problem i sig att vissa individer, särskilt utsatta individer i samhället, inte vågar anmäla brott till polisen. Polisens och rättsväsendets legitimitet minskar därav när invånare inte känner tillit till deras förmåga eller vilja att uppfylla sin funktion i samhället. Detta sätter inte bara dessa individer i fara (eftersom de inte vågar anmäla när de blir utsatta för brott) utan det skapar också stort utanförskap och segregation i de områden där samhället har klumpat ihop "invandrare". Det kan skapa förutsättningar för att egna lagar och regler (och därmed potentiellt farliga strukturer) frodas (Kirk & Papachristos, 2011, s. 1191–1192). Ett exempel är förorter som har problem med hedersförtryck.

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att analysera förhållandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet och polisen. Analysen genomförs som en replikering för att sedan kunna jämföra resultaten med dem från BRÅ (2008:12). Dessutom ämnar denna uppsats att undersöka om potentiella interaktionseffekter föreligger mellan förtroendet

för rättsväsendet och utländsk bakgrund, i syftet att studera om variabeln utländsk bakgrund påverkar sambandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroendet för rättsväsendet. Detta var något som BRÅ-rapporten (2008:12) inte gjorde och är alltså inte en del av replikeringen. Hypotesen är att individer med utländsk bakgrund har sämre förtroende för rättsväsendet, av olika anledningar, i jämförelse med majoritetsgruppen i samhället, och att lågt förtroende för rättsväsendet bidrar till en lägre anmälningsbenägenhet; vilket innebär att individer med utländsk bakgrund borde ha en mycket lägre anmälningsbenägenhet än majoritetsgruppen.

1.2 Frågeställningar

För att undersöka detta har vi formulerat följande forskningsfrågor:

- Vilken betydelse har de olika situationella och psykologiska variabler som undersöktes i BRÅ-rapporten, och då särskilt förtroendet för rättsväsendet, när det gäller benägenheten att anmäla misshandelsbrott till polisen i NTU-materialet från 2013–2015?
- Vilka skillnader finns mellan resultaten för anmälningsbenägenhet och förtroendet för rättsväsendet i BRÅ (2008:12) respektive i resultaten av replikeringen inom denna analys?
- Hur påverkas ett potentiellt samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet av att vara utrikes född eller ha utländsk bakgrund? Vilka potentiella interaktionseffekter föreligger?

1.3 Förklaring av begrepp

1.3.1 Utrikes född/utländsk bakgrund

Begreppet *utrikes född* beskriver i Sverige enligt Statistiska centralbyrån (SCB) en individ som är född i ett annat land men som är folkbokförd i Sverige; invandrare, utländska studenter och adopterade räknas alltså som utrikes födda förutsatt att de är folkbokförda i Sverige (SCB, u.å.a). Det är enligt denna definition begreppet används i uppsatsen, och det är även denna definition som samtliga BRÅ-rapporter om NTU utgått från. Därmed är också den information om födelseland som finns i studiens datamaterial inhämtat från SCB (BRÅ, 2009:3, s. 7; BRÅ, 2014:2, s. 7–8). Notera att asylsökande inte

ingår under begreppet eftersom individen måste vara folkbokförd i Sverige för att ingå i definitionen utrikes född.

Begreppet *personer med utländsk bakgrund* är ett bredare begrepp än *utrikes född*. I begreppet *personer med utländsk bakgrund* ingår personer som är *utrikes födda*, men även personer födda i Sverige (svenskfödda personer) som har två *utrikes födda föräldrar* (SCB, u.å.b). I samtliga NTU-undersökningar görs en distinktion mellan individens eget födelseland och föräldrarnas födelseland/länder, vilket gör att en individ kan hamna i en av tre kategorier: 1. svenskfödd med en eller båda föräldrarna inrikes födda; 2. svenskfödd med båda föräldrarna utrikes födda; 3. utrikes född (BRÅ, 2008:12, s. 70; BRÅ, 2016:3, s. 138). Detta innebär att personer i kategori 1 varken kan räknas som *utrikes födda* eller *personer med utländsk bakgrund*. Personer i kategori 2 räknas som *personer med utländsk bakgrund*. Och personer i kategori 3 räknas som *utrikes födda*, men ingår även under begreppet *personer med utländsk bakgrund*. Det är efter dessa definitioner begreppen kommer att tillämpas i uppsatsen, vilket också stämmer överens med datamaterialets definition.

I diskussioner om personer med utländsk bakgrund i relation till kriminologiska ämnen är det viktigt att föra en kritisk diskussion kring problematiska påståenden, medvetna eller ej. Det är viktigt att redan nu klargöra att gruppen “utrikes födda” och “personer med utländsk bakgrund” inte är enhetlig; förutsättningar, kultur, etnicitet etc. inom gruppen skiljer sig åt och går inte att klumpa ihop till en enda kategori. Kardell (2011:1, s. 7) menar att det alltid finns en risk i diskussioner om etnisk bakgrund och negativa fenomen som brottslighet att begreppet etnicitet kopplas ihop med begrepp som kriminalitet, vilket kan medföra felaktiga slutsatser och fördomar om vissa grupper av människor. I denna uppsats görs ett försök att undvika att bidra till sådana “vi mot dem”-diskussioner, vilket innebär att begreppet etnicitet kommer tillämpas endast i relation till tidigare forskning, och begreppet förekommer som variabelnamn på födelseland i NTU-rapporterna (jmf. BRÅ, 2008:12, s. 70).

Begreppet etnicitet innefattar alla människor, och bestäms inte utifrån vare sig en individ är utrikes eller inrikes född. Etnicitet betyder identifikation med och känsla av tillhörighet till en etnisk grupp (“Etnicitet”, u.å.). En etnisk grupp är en “namngiven grupp av

människor med myter om ett gemensamt ursprung, en gemensam historia, någon eller några former av gemensam kultur (religion, språk, traditioner etc.), en förankring till ett territorium och en känsla av intern solidaritet” ("Etnisk grupp", u.å.). Begreppet har inget med migration att göra utan är i grunden neutralt. I denna uppsats är det huruvida personen och/eller dennes föräldrar är inrikes eller utrikes födda som är av betydelse i materialet. Vi kommer att föra diskussioner kring vissa länder, men då inte i relation till individers brottslighet för att minska risken att bidra till felaktiga slutsatser eller fördomar. Istället utgörs dessa diskussioner av miljön kring rättssystemet i vissa länder och de generella tillitsnivåerna för dessa institutioner i de samhällena. Detta eftersom vi anser det rimligt att anta att de sammanhang personer kommer ifrån även kan påverka hur de tänker kring det svenska rättsväsendet.

1.4 Disposition

- I. Delen om tidigare forskning går igenom tidigare forskning på området. Avsnittet delas upp i två delar, en för internationell forskning och en för svensk forskning. De litteratursökningar som genomförts kommer att redogöras för.
- II. Avsnittet om teoretiska perspektiv tar upp kriminologiska teorier som kan förklara anmälningsbenägenheten, eller varför individer väljer att inte anmäla, i relation till förtroende för rättsväsendet och utländsk bakgrund.
- III. Metodavsnittet innehåller en beskrivning av datamaterialet, insamlingsmetod och analysmetoden. Valet av analysmetod problematiseras och validitet, reliabilitet, mätfel, vetenskapsteoretiskt perspektiv samt etik diskuteras.
- IV. Resultatdelen beskriver och diskuterar vad genomförda mätningar visar och illustrerar de genomförda beräkningarna med tabeller gjorda i programmet SPSS.
- V. I den sista delen, diskussion, analyseras och utvärderas resultaten i relation till uppsatsens teoretiska perspektiv och tidigare forskning.

2. Tidigare forskning

Litteratursökningen genomfördes främst i databasen Discovery, en sökportal för biblioteket på Högskolan i Gävle som tillåter sökningar i flera databaser samtidigt, och Google Scholar¹, samt i relevant tidigare kurslitteratur (Akers, Sellers & Jennings, 2017; Bryman, 2018; Hollin, 2013; Pettersson, 2017). Sökningen i Google Scholar med sökorden “förtroende”, “rättsväsendet”, “anmälningbenägenhet” och “utrikesfödd” gav 24 träffar. Om stavningen i ordet “utrikesfödd” ändrades till “utrikesfödda” blev det 91 träffar (med samma blandning av sökord). Att använda enbart sökorden “anmälningbenägenhet” och “utrikesfödda” gav 79 träffar. I Discovery gav sökorden “förtroende”, “rättsväsende” och “utrikesfödda” 0 träffar. Sökorden “report”, “crime”, “trust”, “police” och “immigrant” gav 11 träffar. “Report”, “crime” och “immigrant” gav 506 träffar.

Urvalet från dessa träffar har baserats på vad som visat sig vara relevant via rubrik och sammanfattningen av texten. Studier som behandlat våldsamma brott mot person (misshandelsbrott eller liknande typer av brott), förtroende för rättsväsendet eller polisen i relation till anmälningbenägenhet, och/eller förtroende för rättsväsendet eller polisen i relation till personer med utländsk bakgrund har gått vidare i ett första urval. De texter som valts ut lästes sedan igenom mer noggrant, och studier som inte visade sig kunna knytas till uppsatsens forskningsfrågor uteslöts i ett ytterligare urval.

2.1 Internationell forskning om anmälningbenägenhet

2.1.1 Förtroende för rättsväsendet

Generellt sett har tidigare forskning visat att situationella faktorer är viktigare, när det gäller påverkan på anmälningbenägenhet, än individuella faktorer hos offer eller gärningsperson (som förtroende för rättsväsendet eller utländsk bakgrund) (Skogan, 1984, s. 120). Detta innebär inte att individuella faktorer helt saknar betydelse för

¹ De sökord som använts för sökningar i databaserna är “förtroende”, “rättsväsendet”, “polisen/polis”, “anmälningbenägenhet”, “utrikes födda”, “utrikesfödda”, “utländsk bakgrund”, “rapportering”, “brott”, “brottsrapportering”, “brottsrapporterings faktorer”, “misshandelsbrott” (sökordens engelska översättningar har använts vid sökning av internationell litteratur).

anmälningsbenägenheten. Boatengs (2016, s. 2891, 2895) undersökning om förtroende för polisen och anmälningsbenägenhet vid sexuella övergrepp och rån i Ghana syftade bl.a. till att testa ett potentiellt samband mellan förtroende för polisen och brottsoffers anmälningsbenägenhet. Data insamlad från brottsoffer i Ghana genom svar på frågeformulär analyserades i en multivariat logistisk regressionsanalys (Boateng, 2016, s. 2899, 2901). Studien fann att förtroende för polisen hade en signifikant påverkan på offrens benägenhet att anmäla brottet (Boateng, 2016, s. 2901, 2905–2906). Enligt Boateng (2016, s. 2908) förstärker studien den generella inställningen att positiva attityder gentemot polisen leder till ökad samarbetsvillighet och anmälningsbenägenhet hos individer. Däremot är det enligt författaren tveksamt om resultaten kan generaliseras till en större population då urvalet var väldigt geografiskt begränsat (Boateng, 2016, s. 2908).

2.1.2 Förtroende och sociala faktorer

Goudriaan m.fl. (2006, s. 719) genomförde en studie i Nederländerna, “Neighbourhood Characteristics and Reporting Crime”, med syftet att undersöka huruvida brottsoffers anmälningsbenägenhet har en koppling till bostadsområdets karaktär. Studien undersökte betydelsen av ett bostadsområdes sociala sammanhållning (“social cohesion”), förtroendet för polisens effektivitet, samt dess socioekonomiska resurser (Goudriaan m.fl., 2006, s. 719). För att besvara forskningsfrågorna analyserades data från en stor nederländsk offerundersökning, samt data om bostadsområdets egenskaper, med logistisk regressionsanalys.

Studiens slutsatser bekräftade resultat från tidigare forskning om att brottets allvarlighetsgrad är den viktigaste faktorn när det gäller att polisanmäla brott (Goudriaan m.fl., 2006, s. 737). Studien fann även att ett bostadsområdes sociala sammanhållning är relaterat till en högre sannolikhet att brottsoffer som bor i området polisanmäler brott (Goudriaan m.fl., 2006, s. 733). Dessutom visar författarna att socioekonomiskt utsatta områden har ett negativt förhållande till sannolikheten att offer som bor i området polisanmäler brott (Goudriaan m.fl., 2006, s. 737–738). Lägre nivåer av förtroende för polisens effektivitet i ett område inte bidrog däremot inte till en lägre sannolikhet att de som bor i området anmäler brott till polisen (Goudriaan m.fl., 2006, s. 734, 738). Förtroende för polisen påverkade inte anmälningsbenägenhet i studien; däremot kan ett

bostadsområdes socioekonomiska utsatthet bidra till en lägre anmälningsbenägenhet enligt författarna. En större andel boende i socialt utsatta områden har utländsk bakgrund jämfört med övriga urbana områden i Sveriges storstäder (BRÅ, 2017:7, s. 11, 15–16). Detta kan innebära att vissa personer med utländsk bakgrund har lägre anmälningsbenägenhet än majoritetsbefolkningen p.g.a. andra faktorer som uppstår av att bo i ett socioekonomiskt utsatt område, i en kontext där ett lågt förtroende för rättsväsendet blir irrelevant för anmälningsbenägenhet.

En finsk studie från Kääriäinen och Sirén (2011, s. 65) med data från den finska nationella trygghetsundersökningen från år 2006 undersökte de potentiella interaktionseffekterna mellan generell tillit (“generalized trust”) och förtroende för polisen, på anmälningsbenägenhet vid våldsbrott och egendomsbrott. Studien tillämpade korstabeller och logistisk regressionsanalys för att analysera datan (Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 73). Forskarna fann att individer med lågt förtroende för polisen var mer villiga att rapportera våldsamma brott till polisen än de individer med högt förtroende (Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 65, 73). Inget statistiskt signifikant samband hittades mellan generell tillit och anmälningsbenägenhet (Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 73). Studien fann att det var de individer som inte litade på sina medborgare som hade högre anmälningsbenägenhet vid lägre förtroende för polisen (Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 77). Ett högt förtroende för både polisen och sina medborgare ledde paradoxalt till en låg anmälningsbenägenhet. Författarna menar att en potentiell tolkning av resultatet är att personer med lågt förtroende för polisen, men som har en hög generell tillit, har möjligheten att välja mellan informellt (socialt nätverk, familj, vänner) eller officiellt (polisen, rättsväsendet) stöd och oftare väljer det informella stödet. Individer med lågt förtroende för polisen, som även saknar generell tillit, har enligt författarna begränsade val i form av hjälp i en situation då de blivit utsatta för ett våldsbrott och vänder sig därför till polisen som ett sista val (Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 77–78).

Detta resultat kan diskuteras i relation till Goudriaans m.fl. (2006, s. 719, 733, 737–738) resultat om paralleller dras mellan Kääriäinen och Siréns (2011, s. 65) “generella tillit” och Goudriaans m.fl. “sociala sammanhållning”. Enligt Goudriaan m.fl. (2006, s. 733) bidrar en hög social sammanhållning till högre anmälningsbenägenhet, men en hög generell tillit kan enligt Kääriäinen och Sirén (2011, s. 77) bidra till en lägre

anmälningsbenägenhet, särskilt om individen har lågt förtroende för rättsväsendet. Enligt uppsatsens hypotes leder ett lågt förtroende för rättsväsendet till en lägre anmälningsbenägenhet. Däremot menar båda studierna på att förtroende för rättsväsendet saknar betydelse för anmälningsbenägenheten, och att det är individens förtroende till sin sociala tillvaro som har störst påverkan. Generell tillit och social sammanhållning är dock tyvärr inget som kan undersökas i denna studie.

2.1.3 Förtroende och rationellt tänkande

I en artikel från 1984 diskuterade och jämförde Skogan aktuella forskningsresultat angående rapportering av brott till polisen i ett flertal olika länder (USA, Sverige, Storbritannien, Tyskland, Mexiko, Israel, Belgien etc.) för att undersöka likheter och skillnader i studiernas resultat. Skogan (1984, s. 120) fann att ett rationellt “cost–benefit” tänkande enligt den då tillgängliga forskningen verkade kunna appliceras på anmälningsbenägenhet. Studien visade dock att förtroende för polisen hade en väldigt liten eller inte alls någon påverkan på anmälningsbenägenheten och i de fall förtroende för polisen hade påverkat beslutet att inte anmäla ett brott gällde det endast mindre allvarliga brott (Skogan, 1984, s. 122–123).

Torrente m.fl. (2017, s. 153) undersökte olika faktorerers betydelse för anmälningsbenägenhet i olika EU länder med data från *The European Crime and Safety Surveys* (ECSS). Syftet med studien var att undersöka skillnader i vilka förklaringsfaktorer som påverkade anmälningsbenägenheten i olika EU länder med logistisk regressionsanalys (Torrente m.fl., 2017, s. 158–159). Förklaringsfaktorer delades in i fyra teoretiska ramverk; rationella teorier (med variabler som “allvarlighetsgrad”), psykologiska teorier (variabler som “rädsla för brott”), institutionella teorier (variabler som “syn på polisens effektivitet”), samt gemenskapsteorier (“community models”, variabler som “drogproblem i bostadsområdet”, försöker mäta social desorganisation) (Torrente m.fl., 2017, s. 153, 162, 170).

Resultaten visade att faktorerna som påverkade anmälningsbenägenheten skiljde sig mellan olika geografiska områden; rationella och psykologiska teoretiska ramverk förklarade anmälningsbenägenhet bättre i nordcentrala Europa; samtidigt som

sociodemografiska variabler och social ojämlikhet hade en större förklaringskraft i sydöstra Europa (Torrente m.fl., 2017, s. 153). Institutionella teorier hade förklaringskraft i östra Europa (a.a.). Gemenskapsteorier innehöll inga signifikanta förklaringsfaktorer i analysen, men författarna menar att resultatet kan bero på att mätinstrumenten för sociala faktorer och områdesfaktorer brister i ECSS enkäten (Torrente m.fl., 2017, s. 170). Upplevd poliseffektivitet har endast en liten påverkan på anmälningsbenägenheten, och då endast i Estland, Polen och Ungern (a.a.). Både Skogan (1984) och Torrente m.fl. (2017) demonstrerar att rationella teorier har förklaringskraft i forskningen om anmälningsbenägenhet. Därför kommer denna uppsats att delvis utgå från sådana teoretiska perspektiv.

Det framgår tydligt utifrån denna litteraturgenomgång att förtroende för rättsväsendet och/eller polisen till stor del saknar betydelse för anmälningsbenägenheten inom tidigare forskning. Där samband mellan variablerna har funnits har det varit vid icke-allvarliga brott, eller utifrån data som är svår att generalisera. Dessa studier har också bidragit med potentiella teoretiska perspektiv för denna uppsats. Både sociala och rationella teorier verkar ha potentiell förklaringskraft vid anmälningsbenägenhet och kommer därför att utforskas i avsnittet om teoretiska perspektiv.

2.1.4 Förtroende för rättsväsendet och personer med utländsk bakgrund

Van Craen (2013, s. 1042) genomförde en studie om förtroendet för polisen hos individer inom minoritetsgrupper och majoritetsgruppen för att besvara forskningsfrågorna om samma faktorer utgör förtroendenivåerna för respektive grupp; samt om effekterna av faktorerna är parallella. 960 intervjuer genomfördes i person med minoritets- och majoritetsmedlemmar i Belgien och datan analyserades sedan med regressionsanalyser (Van Craen, 2013, s. 1042). Resultaten om invånarnas förtroende för polisen analyserades och tolkades utifrån tre teoretiska ramverk; teorin om socialt kapital (“social capital theory”), prestationsteori (“performance theory”) samt modeller om social rättvisa (“procedural justice-based model”) (Van Craen, 2013, s. 1046–1050).

Van Craen (2013, s. 1053, 1058) fann att sociala nätverk och relationer inom homogena grupper ökar förtroendet för polisen hos majoritetsgruppen, och att relationer mellan personer från olika (etniska) grupper ökar förtroendet hos minoritetsgruppen. Studien

fann också att relationer inom homogena grupper (t.ex. att tala med sina grannar) bidrog till ett lägre förtroende för polisen hos medlemmar i minoritetsgrupper (Van Craen, 2013, s. 1058). Social oordning (stökiga ungdomar, drog-relaterade besvär) bidrog till ett lägre förtroende hos båda grupperna, men effekten var direkt för medlemmar i minoritetsgrupper, till skillnad från majoritetsgruppen där social oordning ledde till rädsla som sedan ledde till ett lägre förtroende för polisen (a.a.). Slutligen kunde Van Craen (2013, s. 1058) även dra slutsatsen att upplevd diskriminering påverkar båda gruppernas förtroende för polisen, men personliga erfarenheter av diskriminering hade en större effekt på minoritetsmedlemmarnas förtroende för polisen.

Studiens resultat pekar på att sociala teorier borde appliceras på förtroende för rättsväsendet eftersom sociala interaktioner (bl.a. i form av relationer och diskriminering) påverkar attityder i Van Craens studie. Det finns även indikationer på att negativa attityder gentemot polisen sprids och förstärks via social interaktion inom minoritetsgrupperna (Van Craen, 2013, s. 1058). Även individers omgivning har en påverkan (social desorganisation) och borde undersökas teoretiskt i relation till förtroende för rättsväsendet. Dessa resultat kan vägleda uppsatsens teoretiska ramverk och tolkningar av resultaten.

Özascilar, Narli, och Öztürk (2019, s. 1998) studerade syriska flyktingars anmälningsbenägenhet i Istanbul samt vilka faktorer som påverkar anmälningsbenägenheten. Forskningsfrågorna undersöktes i en tvärsnittsundersökning med intervjuer genomförda i de intervjuades hem (Özascilar m.fl., 2019, s. 2004–2005). Datan analyserades sedan med logistisk regressionsanalys (Özascilar m.fl., 2019, s. 2006). Generellt sett fanns det hos turkiska invånare en hög tilltro till polisen, över 70 % svarade att de har hög tillförlitlighet till polisen, och denna stora tilltro återspeglades även i syriernas attityder gentemot polisen. Özascilar, m.fl. (2019, s. 2011) ställer hypotesen att syriernas höga förtroende för polisen antagligen är ett anammat beteende från turkarna; eller då deras första kontakt med polisen sker för att få hjälp med sociala insatser, vilket skapar en positiv bild av polisen redan vid ankomst till landet. Anmälningsbenägenheten hos syrierna visade sig också vara hög (Özascilar, m.fl., 2019, s. 2011). Dessa resultat talar emot hypotesen att personer med utländsk bakgrund får med sig ett lågt förtroende för rättsväsendet från sitt hemland.

Denna uppsats kommer som nämnt inte kunna undersöka asylsökande eller individer som uppehåller sig i Sverige illegalt eftersom NTU:s trygghetsundersökning inte når dessa individer. Däremot kan det argumenteras för att en brist på förtroende för polisen hos utrikes födda, en tro att de kommer att uppleva negativa konsekvenser eller bli orättvist utpekade och trakasserade av polisen just för att de är utrikes födda eller har utländsk bakgrund, kan påverka deras anmälningsbenägenhet generellt oavsett om de befinner sig i ett land lagligt eller inte. Det är i alla fall detta argument som ska undersökas i uppsatsen. Martínez–Schuldt och Martínez (2021, s. 155) tar upp begreppet “legal cynicism” i sin studie om anmälningsbenägenheten hos immigranter och hur nyinstiftade lagar, som avser att skydda illegala immigranter från utvisning ur USA vid kontakt med rättsväsendet, påverkat anmälningsbenägenheten hos gruppen.

Begreppet legal cynicism hänvisar till ett kulturellt fenomen där lagen och rättsväsendet uppfattas som otillräckliga eller oförmögna att upprätthålla den allmänna säkerheten i samhället (Kirk & Papachristos, 2011, s. 1191). Ett exempel på detta är mörkertalet bland våldtäkter, då flertalet offer avstår från att anmäla p.g.a. en brist på förtroende för polisens förmåga eller vilja att lösa brottet (Rikspolisstyrelsen, 2014, s. 2–3, 16, 19). Kirk och Papachristos (2011, s. 1192) uppfattar legal cynicism som en lins genom vilken individer observerar och tolkar situationer. Dessutom anser författarna att uppfattningar om rättsväsendet förstärks via kommunikation och sociala interaktioner mellan t.ex. invånarna i ett bostadsområde (Kirk & Papachristos, 2011, s. 1192), ett påstående som förstärks i Van Craens (2013, s. 1058) studie i relation till medlemmar i minoritetsgrupper. Legal cynicism kan enligt Martínez–Schuldt och Martínez (2021, s. 155) förhindra både vittnen och offer med utländsk bakgrund från att träda fram och anmäla brott eller ha någon form av kontakt med polisen, då de, deras familjer eller andra nära och kära kan bli föremål för polisens intresse och utvisning (Martínez–Schuldt & Martínez, 2021, s. 155). Trots att utvisning inte riskerar att drabba individerna i datamaterialet för denna uppsats, kan rädsla för diskriminering och orättvis behandling fortfarande beskrivas utifrån begreppet “legal cynicism”. Det teoretiska ramverket kring legal cynicism kan användas för att undersöka uppsatsens hypotes om att en brist på förtroende för rättsväsendet kan uppstå genom diskriminering eller följa med utrikes

födda individer från sina hemland. Uppsatsen kommer därför att tillämpa begreppet legal cynicism i samband med de teoretiska perspektiven som presenteras i avsnitt tre.

Enligt dessa presenterade studier kan individer med utländsk bakgrund ha ett lägre förtroende för rättsväsendet. Än en gång visar forskningen på att sociala teorier borde appliceras. Det framstår också som att diskriminering är en mer trolig förklaringsfaktor för lågt förtroende hos personer med utländsk bakgrund, än att de tagit med sig negativa uppfattningar från hemlandet. Konceptet legal cynicism är intressant i relation till uppsatsens forskningsområde och kommer därför att diskuteras i relation till potentiella teoretiska tolkningar och perspektiv i uppsatsen.

2.2 Svensk forskning om anmälningsbenägenhet

2.2.1 Förtroende för rättsväsendet

Denna uppsats utgår framförallt från BRÅ (2008:12). I rapporten, som utgår från NTU:s trygghetsundersökningar med data från 2006 och 2007, framkom att endast 1 % uppgav att de inte polisanmälde ett brott som följd av att de saknade förtroende för polisen (BRÅ, 2008:12, s. 52). Enligt BRÅ (2008:12, s. 7) bekräftar detta slutsatser från tidigare forskning som visar att förtroende för/inställning till polisen inte är relaterat till anmälningsbenägenhet i någon större utsträckning. Flest personer (27 %) uppgav att de inte anmält eftersom de ansåg att det var meningslöst/att polisen ändå inte kan göra något (BRÅ, 2008:12, s. 52). Detta skulle kunna tolkas som just ett lågt förtroende för polisen, men BRÅ (2008:12, s. 7) undersöker detta och kommer fram till att de två svars-kategorierna saknar samband och inte går att förväxla. BRÅ (2008:12, s. 44) når även slutsatsen att förtroende för polis och rättsväsende påverkar anmälningsbenägenheten mindre än brottets allvarlighetsgrad.

I Sverige är det framförallt Brottsförebyggande rådet som har tittat på anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet. Det har i litteratursökningen varit svårt att hitta mer uttömmande och kvalitetssäkrade studier än dem som BRÅ bidragit med till forskarvärlden. Även de senare genomförda BRÅ-rapporterna baserade på NTU-undersökningar kommer fram till att det saknas samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för polisen (BRÅ, 2010:2, s. 29; BRÅ, 2014:1, s.

37). Eftersom dessa tidigare BRÅ-rapporter undersöker liknande forskningsfrågor som denna uppsats och utgår från väldigt liknande material är det sannolikt att resultaten från denna uppsats kommer att likna resultaten från de tidigare BRÅ-rapporterna.

Det finns dock studier med andra metoder som når andra slutsatser om anmälningbenägenhet och förtroende för rättsväsendet. Andersson och Mellgren (2015, s. 288) undersökte anmälningbenägenhet vid hatbrott hos studenter på Malmö högskola. Syftet var dels att kartlägga anmälningbenägenhet vid hatbrott på skolan, dels att undersöka (med en deduktiv analys av intervjuer och öppna enkätsvar) vilka faktorer som påverkar beslutet att anmäla i en cost-benefit analys vid hatbrott (Andersson & Mellgren, 2015, s. 288). Studien kunde bekräfta resultat från tidigare forskning att medlemmar i en minoritetsgrupp oftare utsätts för hatbrott (Andersson & Mellgren, 2015, s. 292). Resultatet visade att den vanligaste anledningen att avstå från att anmäla hatbrott hos studenterna var att händelsen trivialiseras och inte uppfattas som tillräckligt allvarlig (Andersson & Mellgren, 2015, s. 296). Författarna uppmärksammar även att det fanns individer i materialet som beskrev att de avstått från att anmäla hatbrott på grund av ett lågt förtroende för polisen (Andersson & Mellgren, 2015, s. 297). Utifrån intervjuerna framgick att det låga förtroendet var en konsekvens av tidigare negativa erfarenheter av polisen, eller grundades i en föreställning om attityderna inom polisen (a.a.).

2.2.2 Förtroende för rättsväsendet och personer med utländsk bakgrund

Enligt den senaste NTU-undersökningen finns det inte så stora skillnader i andelen svenskfödda och utrikes föddas förtroende för rättsväsendet och polisen (BRÅ 2020:8, s. 185). Tabell 5.3 i BRÅ (2020:8) visar hur svaren angående förtroende för rättsväsendet skiljer sig mellan personer med svensk respektive utländsk bakgrund, under perioden 2007 till 2020. Det är dock viktigt att notera att resultaten för NTU-undersökningarna år 2007–2016 är omräknade eftersom undersökningen då genomfördes med en annan metod (BRÅ, 2019:1, s. 167).

Tabell 5.3 Förtroende för rättsväsendet som helhet 2007–2020. Andel (%) som har mycket/ganska stort förtroende, inom olika grupper i befolkningen (16–84 år).^{a,b}

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Svensk/utländsk bakgrund														
Svenskfödda med														
– minst en svenskfödd förälder	45	46	48	49	51	48	49	48	51	48	45	48	49	50
– båda föräldrarna utrikesfödda	32	34	39	35	38	36	38	40	42	38	37	37	38	39
Utrikesfödda	40	43	46	46	45	45	46	47	52	49	43	45	46	46

(BRÅ 2020:8, s. 185)

Tabell 5.6 (BRÅ, 2020:8, s. 189) visar svaren angående förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete.

Tabell 5.6 Förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete 2007–2020. Andel (%) som har mycket/ganska stort förtroende, inom olika grupper i befolkningen (16–84 år).^{a,b}

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Svensk/utländsk bakgrund														
Svenskfödda med														
– minst en svenskfödd förälder	47	46	47	49	51	47	47	47	50	47	42	50	53	56
– båda föräldrarna utrikesfödda	36	36	39	36	41	38	40	42	41	35	36	42	39	44
Utrikesfödda	44	46	48	47	47	46	49	48	53	49	44	49	50	50

(BRÅ 2020:8, s. 189)

Tabell 5.3 visar att svenskfödda individer med båda föräldrarna utrikes födda har en lägre procentandel som uppger mycket eller ganska stort förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete, och för rättsväsendet överlag. Resultaten från den senaste NTU-undersökningen pekar alltså på att personer med utländsk bakgrund (men som är födda i Sverige) generellt sett har lägre förtroende för rättsväsendet än personer med svensk bakgrund och utrikes födda (BRÅ, 2020:8, s. 185, 189).

Enligt SOU (2005:56, s. 432) visar forskning att personer med utomeuropeisk bakgrund har lägre förtroende för rättsväsendet än personer med svensk bakgrund. Personer inom rättsväsendet anser att orsaken till det lägre förtroendet kan härledas till det 'kulturella', som någon form av bagage som individerna tagit med sig från sitt hemland (SOU, 2005:56, s. 432). Samtidigt menade invandrarna själva att bristen på förtroende är till följd av diskriminering i Sverige (a.a.). Detta stämmer överens med den tidigare forskning som presenterats tidigare i uppsatsen. I Sverige har personer med utländsk bakgrund ett lägre förtroende för rättsväsendet; däremot verkar det låga förtroendet inte härstamma

från hemlandet, utan uppstår istället på grund av diskriminering i interaktioner med det svenska rättsväsendet.

Åkerström, Rypi & Burcar Alm (2018, s. 131, 133) genomförde en kvalitativ studie med syfte att klarlägga varför unga svenskfödda killar med utländsk bakgrund avstod från att anmäla brott till polisen. De fann att det var risken för att identifieras som ett offer i relation till brott eller diskriminering, något som ansågs vara negativt och hotade de unga killarnas maskulinitet, som bidrog till den låga anmälningsbenägenheten (Åkerström m.fl., 2018, s. 131). Pettersson (2017, s. 68) menar att en "offeridentitet" vanligtvis förknippas med egenskaper som "svag" och "utsatt", och även om anmälaren själv inte identifierar sig med dessa egenskaper så kan omgivningen lätt tillskriva henne/honom dessa egenskaper då de är kopplade till "offeridentiteten". Att erkänna diskriminering var enligt ungdomarna att erkänna sig själva som ett offer, på samma sätt som när man blivit utsatt för ett brott och anmäler det (Åkerström m.fl., 2018, s. 131–132). Till forskarnas förvåning uppgav ändå de flesta killarna som ingick i studien att de litade på polisen (Åkerström m.fl., 2018, s. 142). Urvalet kan dock inte beskrivas som representativt då datan består av endast sju intervjuer (Åkerström m.fl., 2018, s. 134). Studien visar att låg anmälningsbenägenhet hos en grupp kan ha många olika förklaringar. Hos en grupp med särskilt lågt förtroende för rättsväsendet (svenskfödda individer med utrikes födda föräldrar) kan anmälningsbenägenheten fortfarande styras utifrån andra faktorer (maskulinitet).

Den generella slutsatsen utifrån tidigare forskning i Sverige är att förtroende för rättsväsendet/polisen inte påverkar anmälningsbenägenheten. Detta verkar stämma både för svenskfödda och personer med utländsk bakgrund. Samtidigt finns det resultat som pekar på att lågt förtroende för polisen förekommer, och då särskilt hos medlemmar i minoritetsgrupper, och att detta kan påverka anmälningsbenägenheten. Det är dock tveksamt om dessa resultat går att generalisera (från högskolestudenter till den övriga befolkningen) och appliceras på misshandelsbrott. Som redovisats kan andra faktorer (t.ex. maskulinitet) påverka beslutet att anmäla brott och/eller diskriminering.

3. Teoretiska perspektiv

3.1 Val av teorier

Två kriminologiska teorier har valts ut då de ansetts vara mest lämpliga för att förklara varför en individ anmäler eller avstår från att anmäla brott till polisen i relation till dennes förtroende för rättsväsendet och/eller potentiella utländska bakgrund. Eftersom forskningsfrågorna berör individers beslut att anmäla brott eller inte, och denna analys genomförs på mikrodata, har teorier valts som främst fokuserar på individer, s.k. mikroteorier (Akers m.fl., 2017, s. 3). Eftersom koncept som diskriminering även undersöks har dock en av teorierna inslag av strukturella faktorer.

3.2 Rational choice

Rational choice är en övergripande teoretisk idé som utgör en komponent inom ett flertal olika teorier, och bygger på den ekonomiska teorins “expected utility principle”, som innebär att individer är fria att göra egna bedömningar om huruvida fördelar överväger nackdelar i vissa situationer (Akers m.fl., 2017, s. 24). Den mest välkända teorin där rational choice ingår är situationell brottsprevention; som bygger på att ökade risker associerade med att begå ett brott kan påverka individer till rationella övervägningar att avstå från brott (Hollin, 2013, s. 70; Sarnecki, 2014, s. 46–47).

Denna beskrivna form av “ren” rationalitet som rational choice teorin innefattar saknar dock empirisk validitet (Akers m.fl., 2017, s. 24–26). Helt rationella kalkylationer av situationer och konsekvenser är ovanligt hos människor i allmänhet (a.a.). De empiriskt verifierade modeller som utgår från rational choice teorin bygger på föreställningar om relativt låga nivåer av rationalitet vilket snabbt gör dem oskiljaktiga från de flesta andra kriminologiska teorier (Akers m.fl., 2017, s. 26–27).

Ett relativt nytt koncept inom rational choice ramverket är idén om “thoughtfully reflective decision making” (TRDM), eller “eftertänksamt reflektivt beslutstagande”, som introducerades av Paternoster och Pogarsky (2009, s. 103) och beskriver processen av bra beslutsfattande. TRDM innefattar den process individer genomgår vid beslutsfattande; insamling av relevant information om ett problem eller beslut, noggrann eftertanke och logiskt övervägande kring olika alternativa lösningar, samt reflekterande över utfallet och vad som gick bra eller dåligt. Det teoretiska konceptet innefattar även en hypotes om att

individer som utövar bra beslutsfattande är mer sannolika att erhålla olika former av kapital; mänskligt (t.ex. värdefulla egenskaper via utbildning), socialt (tillgång till socialt stöd via relationer), och kulturellt (tillgång till prestigefyllda resurser t.ex. en prefererad kommunikationsstil) (Akers m.fl., 2017, s. 26–27). TRDM är enligt Akers ett relativt nytt koncept teoretiskt sett, och forskningen har bara funnit lite stöd för dess empiriska validitet.

3.2.1 Hur kan rational choice förklara anmälningsbenägenheten?

Trots att det numera inte finns någon specifik rational choice teori är det vanligt att konceptet förs fram i forskning om anmälningsbenägenhet (Skogan, 1984, s. 120; Torrente m.fl., 2017, s. 153). Det finns starka antydningar i forskning om att individer gör rationella bedömningar när de tar beslutet att anmäla ett brott eller inte (BRÅ, 2008:12, s. 52–54; Åkerström m.fl., 2018, s. 131–132, 142). Till exempel att individer är mindre benägna att anmäla om de anser att ett brott är av låg allvarlighetsgrad, eller när gärningspersonen är bekant (BRÅ, 2008:12, s. 41). Problemet är bara att fastställa vilka faktorer en individ anser vara viktigast vid ett rationellt beslut.

I denna uppsats kommer en utvidgad rational choice teoretisk anknytning utefter konceptet TRDM att användas för att förklara varför förtroende för rättsväsendet skulle kunna påverka en individs anmälningsbenägenhet. Att anta att brottsoffer skulle ha ett helt rationellt beslutstänkande när det gäller att anmäla ett brott eller inte kan vara problematiskt (Akers m.fl., 2017, s. 24). Trots detta kan beslutet att anmäla eller inte anmäla ett brott innefatta rationellt tänkande som påverkas av faktorer så som förtroende för rättsväsendet. Som tidigare nämnt har studier visat att minoriteter vittnar om en lägre anmälningsbenägenhet kopplad till lågt förtroende för polisen, utifrån upplevd diskriminering eller dåligt bemötande vid tidigare polisanmälningar (Andersson & Mellgren, 2015, s. 297; SOU, 2005:56; SOU, 2006:30). Detta kan tolkas som ett rationellt beslutstagande. Däremot måste det uppmärksammas att en koppling mellan förtroende och anmälningsbenägenhet inte gick att etablera inom majoriteten av tidigare forskning, särskilt inom Sverige. Samtidigt har brottets allvarlighetsgrad visats ha stor vikt vid anmälningsbenägenheten inom tidigare forskning, vilket talar för rationellt tänkande vid beslutsprocessen (BRÅ, 2008:12, s. 44; Goudriaan m.fl., 2006, s. 737; Torrente m.fl., 2017, s. 153). Möjligtvis väger andra faktorer tyngre än förtroende för rättsväsendet i den rationella beslutsprocessen vid brottsrapportering för majoriteten av individer?

The costs and benefits of crime reporting depend largely on how they are perceived by the victims, making it more a subjective matter than an objective one. Moreover, victims' evaluations can be affected by other factors such as their immediate social network (family, friends and neighbours), the pressures of a particular group or organization, legal norms or other social values. The mechanism that people use to balance costs and benefits (which are mixed in real life) is not entirely clear. The rational model does not take into account psychological factors but, even more important, it does not consider institutional, community or societal factors.

(Torrente m.fl., 2017, s. 156).

3.3 Social inlärningsteori

Akers sociala inlärningsteori (*Social learning theory*) bygger på Sutherlands teori om differentiella associationer och söker förklara inlärningsprocessen av beteenden och attityder, både kriminella och lagliga sådana (Akers m.fl., 2017, s. 85–87). Akers m.fl. (2017, s. 87) utveckling av teorin bygger främst på fyra koncept inom inlärningsprocessen: *differentiell association*, *definitioner*, *imitation*, samt *differentiell förstärkning*. I denna uppsats är det främst *differentiell förstärkning* som har förklaringsvärde för forskningsfrågorna, men konceptet samexisterar med de andra tre inom det teoretiska ramverket och därför kommer hela teorin att kort redogöras för.

Differentiell association innefattar de individer och grupper samt normer och värderingar som en individ interagerar med och lär sig av (Akers m.fl., 2017, s. 87). Dessa dimensioner bidrar med den sociala kontext som den sociala inläringen tar plats inom, och på detta sätt exponerar individen för *definitioner*, presenterar modeller att *imitera* samt ger *differentiell förstärkning* för ett visst beteende. *Definitioner* är individens egna attityder eller meningar som denne knyter till ett visst beteende (Akers m.fl., 2017, s. 88). Definitioner kan beskrivas som rationaliseringar och moraliska attityder som definierar en viss handling som rätt eller fel, bra eller dålig. De gör en individ mer villig att utföra en handling när en möjlighet uppstår, delvis genom att bidra med internt *diskriminerande stimuli* (ledtrådar eller signaler om vilka reaktioner som är lämpliga eller förväntade i en viss situation) (Akers m.fl., 2017, s. 88–89). Det finns generella definitioner som är positivt inställda till konformt beteende och specifika definitioner som vägleder personer

vid specifika handlingar. Detta innebär att en individ kan dela de generella definitionerna om att det är fel att stjäla och bryta mot lagen, men samtidigt rättfärdiga att köra över hastighetsgränsen i vissa situationer. *Imitation* innebär ett deltagande eller utövande av ett visst beteende efter observation av liknande beteende hos andra (Akers m.fl., 2017, s. 90). Ett beteende modelleras av andra och huruvida det sedan imiteras av en individ eller inte påverkas av modellens utmärkande drag, det observerade beteendet, samt de observerade konsekvenserna av beteendet (även kallat *vicarious reinforcement*).

Differentiell förstärkning handlar om balansen mellan förväntade eller faktiska belöningar och bestraffningar som följer eller är konsekvenser av beteende (Akers m.fl., 2017, s. 89). Huruvida en individ kommer begå en viss handling beror på förflutna, nuvarande och förväntade framtida belöningar och bestraffningar för handlingen. Sannolikheten för att en handling kommer att begås eller upprepas ökar med belönande utfall och reaktioner. Social förstärkning måste förstås som mer än bara de direkta reaktionerna från andra närvarande då en handling utförs; förstärkningen involverar även hela vidden av faktiska och förväntade, konkreta eller ej, värderade belöningar eller bestraffningar inom samhället eller subgrupper (Akers m.fl., 2017, s. 90). Sociala belöningar kan vara väldigt symboliska. Det kan också förekomma *självförstärkning* där individen utövar självkontroll och förstärker eller bestraffar sitt eget beteende, vare sig någon annan är närvarande eller inte (a.a.).

3.3.1 SSSL

Enligt en ny föreslagen modell inom social inlärningsteori, kallad SSSL, kan sociala strukturella faktorer potentiellt ha en indirekt effekt på individers beteende genom att påverka de sociala inlärningsvariablerna *differentiell association*, *differentiell förstärkning*, *definitioner* och *imitation* (Akers m.fl., 2017, s. 93). Inom SSSL-modellen identifierar Akers fyra dimensioner inom den sociala strukturen som bidrar med kontexten inom vilka de sociala inlärningsvariablerna fungerar (Akers m.fl., 2017, s. 93). Den första dimensionen (*differentiell social organisation*) involverar egenskaper hos samhället och gemenskapen som helhet i relation till det aktuella beteendet, den andra dimensionen (*differentiell plats i den sociala strukturen*) behandlar ålder, kön, klass och etnicitet, den tredje dimensionen (*teoretiskt definierade strukturella variabler*) handlar om *sociala desorganisationskonflikter* (t.ex. klassförtryck, patriarkat, gruppkonflikter), och den fjärde dimensionen (*differentiell social plats i grupper*) innehåller familj,

jämlikar/kamrater, skolan och andra grupper. Dessa dimensioner påverkar enligt författarna de sociala inlärningsvariablerna via den kontext de skapar tillsammans för individer och kan på så sätt indirekt påverka individers beteende enligt SSSL-modellen.

3.3.2 Hur kan social inlärningsteori förklara sambandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet?

Enligt teorin är handlingen att anmäla eller inte anmäla ett brott ett inlärt beteende genom imitation (vilket kan ske både genom personer i individens närhet, eller genom media etc.). Inlärd definitioner om brottsanmälan och rättsväsendet vägleder sedan individen vid beslutet att utöva ett visst beteende i relation till potentiell brottsanmälan. Har individen negativa definitioner om rättsväsendet kan det enligt teorin fungera som *diskriminerande stimuli* i relation till beslutet att anmäla ett brott eller inte. Enligt teorin kan en individ dela de generella definitionerna om rättsväsendet som säger att rättsväsendet går att lita på; men samtidigt ha specifika definitioner kring rättsväsendets pålitlighet i relation till ett eget upplevt brottsofferskap. Detta skulle kunna förklara varför tidigare forskning inte hittat något samband, eftersom brottsanmälan reflekterar handlingar utifrån specifika definitioner om rättsväsendet, samtidigt som förtroende för rättsväsendet mäts utifrån generella definitioner hos individerna i undersökningar på populationer.

Även tidigare erfarenheter av att anmäla brott, eller *vicarious reinforcement* från att ha sett andra anmäla eller inte anmäla brott, skulle påverka beslutet via differentiell förstärkning. Har individen (eller någon i individens närhet) tidigare anmält ett brott och funnit att polisen t.ex. inte tog situationen på allvar eller var inkompetent, förstärker den erfarenheten negativa definitioner om polisen och gör det mindre sannolikt att individen upprepar beteendet i framtiden (Andersson & Mellgren, 2015, s. 297). Även upplevd diskriminering (varken direkt eller inte) från rättsväsendet kan fungera som differentiell förstärkning och påverka anmälningsbenägenheten (SOU, 2005:56, s. 432; Van Craen 2013, s. 1058). Tankar som att polisen inte går att lita på, inte kommer bry sig eller göra sitt jobb, eller kanske till och med rikta misstanke mot individen själv, kan fungera som negativa eller neutraliserande definitioner vilket gör beteendet att anmäla ett brott mindre önskvärt (Rikspolisstyrelsen, 2014, s. 2–3, 16, 19).

En sådan misstro för polisens legitimitet kan definieras som legal cynicism (se avsnittet om tidigare forskning); en så pass stark misstro för rättsväsendet (ofta en tro om att individen själv kommer bli av intresse eller straffad på grund av kontakt med polisen) att den förhindrar både vittnen och offer från att träda fram och anmäla ett brott (Martínez Schuldt & Martínez, 2021, s. 155). Vi menar att legal cynicism, och lågt förtroende för rättsväsendet i allmänhet, kan uppstå hos individer och inom utsatta grupper i samhället (t.ex. personer med utländsk bakgrund) via *differentiell förstärkning*; tidigare negativa erfarenheter av rättsväsendet (via diskriminering), vare sig direkta (individens egna erfarenheter) eller indirekta (erfarenheter från personer i individens sociala nätverk), och förstärka individers framtida beteendemönster samt negativa definitioner (Van Craen, 2013, s. 1058). Förstärkningen behöver dock inte ha skett genom tidigare erfarenheter; den kan även involvera förväntade belöningar eller bestraffningar inom samhället eller den subgrupp som individen tillhör. Finns det alltså en delad negativ syn på rättsväsendet i den omgivning en individ befinner sig i, som när en viss grupp (personer med utländsk bakgrund) blir upprepat diskriminerade av rättsväsendet (inom dimensionen *teoretiskt definierade strukturella variabler*), kan det enligt teorin räcka för att skapa lågt förtroende för rättsväsendet hos en enskild individ och påverka beslutet att anmäla ett brott (a.a.). Van Craen visade att negativa attityder gentemot polisen kan spridas och förstärkas via social interaktion inom minoritetsgrupper (a.a.).

4. Metod och material

Denna uppsats ämnar att replikera BRÅ:s (2008:12) rapport *Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott*, som bl.a. undersökte sambandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet genom logistisk regressionsanalys med jämförelsebart material som denna uppsats utgår ifrån, och sedan jämföra skillnader i resultaten. Analysen i denna uppsats utgår alltså från likadana modeller med samma variabler som i BRÅ (2008:12). Utöver att replikera den tidigare BRÅ-rapporten kommer denna uppsats även att kontrollera för potentiella interaktionseffekter mellan förtroende för rättsväsendet och utländsk bakgrund, något som BRÅ (2008:12) inte gjorde.

4.1 BRÅ-rapporten

BRÅ:s (2008:12, s. 60–64) analyser delades upp i tre delar; den första handlar om brottstyper, regioner och grupper i befolkningen, och analyserna bygger då på antal brotts handlingar; den andra delen undersöker olika variablers effekt på anmälningsbenägenheten för misshandelsbrott, och genomförs med logistisk regression; den tredje delen bygger på ett mindre datamaterial än de andra och analyserar olika skäl till att brott inte anmäls. I mån om tid har avgränsningen gjorts att endast replikera den andra delen i rapporten, analysen angående anmälningsbenägenhet och misshandelsbrott (BRÅ, 2008:12, s. 33).

Delen som ska replikeras består av både beskrivande statistik och logistiska regressionsanalyser. Samma frågor och variabler som användes vid de logistiska regressionsanalyserna i den andra delen av BRÅ:s (2008:12) rapport kommer även att användas i uppsatsens analyser. I Bilaga 2 finns de frågor och svarsalternativ för de variabler som kommer att användas, samma frågor och svarsalternativ går att finna i Bilaga 2 i BRÅ (2008:12, s. 65–70). I analysen av den beskrivande statistiken kommer skillnaderna mellan resultaten från denna analys och resultaten från BRÅ att jämföras med varandra. För att kunna jämföra skillnaderna mellan de två materialen krävs det att det säkerställs att resultaten är statistiskt signifikant skilda från varandra. Detta för att, med 95 % säkerhet, kunna uttala oss om skillnaden mellan materialen i tabell 2 - 5 beror på slumpen eller ej (för utförligare diskussion, se avsnitt 4.1.1).

Det som replikeras från BRÅ:s andra del är den beskrivande statistiken (tabell 4, 5, 6 och 7 i BRÅ (2008:12, s. 35, 37–38, 40)) samt sju av de åtta modellerna för logistisk regressionsanalys (tabell 8, 9 och 10 i BRÅ (2008:12, s. 43, 45-46)). Modellerna 1-7 i rapporten testas alla för olika variablers påverkan på anmälningsbenägenhet vid misshandelsbrott.

- Modell 1 (tabell 8) undersöker endast variabeln “vårdbesök”, som representerar brottets allvarlighetsgrad. Denna variabel inkluderas i samtliga modeller.
- Modell 2 (tabell 8) undersöker även offrets kön, ålder, utländsk härkomst, civilstånd, bostadsort, utbildningsnivå, ekonomisk situation samt boendeform.
- Modell 3 (tabell 8) undersöker förtroende för rättsväsendet och polisen samt historik med rättssystemet. Denna modell är särskilt intressant utifrån uppsatsens forskningsfrågor.
- Modell 4 (tabell 9) undersöker gärningspersonens kön och ålder.
- Modell 5 (tabell 9) undersöker relationen mellan offret och gärningspersonen.
- Modell 6 (tabell 10) undersöker platsen där brottet skedde (om det var i en bostad, utomhus etc.), hatmotiv, om det var yrkesrelaterat samt eventuell alkohol- eller drogpåverkan.
- Slutligen undersöker modell 7 (tabell 10) allvarlighetsgrad och upprepad utsatthet.
- Modell 8 (tabell 11 i BRÅ, 2008:12, s. 47) är en sammanställning av samtliga signifikanta variabler från modell 1–7, och kommer att genomföras med samma tillvägagångssätt men troligen med andra variabler än dem i BRÅ:s rapport beroende på vilka variabler analysen i denna uppsats identifierar som *signifikanta*.

Eftersom denna uppsats replikerar del två från BRÅ-rapporten diskuteras tabell 4–10, eftersom tabell 1–3 diskuterades i del 1 i BRÅ (2008:12). I analysdelen nedan kommer dock modellerna från denna analys att presenteras i tabell 1–11. Detta innebär att tabellnumreringen inte stämmer överens mellan de två analyserna; tabell 6 i denna uppsats är tabell 8 i BRÅ-rapporten etc. Tabellnumreringen kommer från och med nu att endast diskuteras utifrån tabellnumreringen inom denna uppsats för att undvika förvirring.

4.1.1 Statistisk signifikans och statistiska mätinstrument

För att återgå till diskussionen om skillnader i resultaten för delen om beskrivande statistik mellan de båda studierna diskuteras nu hur signifikansen av den skillnaden beräknas. För att kunna avgöra om skillnaden mellan de två materialen beror på slumpen eller ej behöver en hypotesprövning genomföras, med signifikansnivå på 95 %.

Konfidensintervallet ligger mellan -1.96 och 1.96 om 95 % av utfallen ska kunna förklaras som annat än slumpen (Edling & Hedström, 2003, s. 44). Genom att jämföra konfidensintervallen mellan en variabels resultat för två olika material och tidpunkter kan resultatet för 2013–2015 statistiskt skiljas från andelen för 2008 materialet. Om konfidensintervallerna mellan de två resultaten inte “hakar i varandra”, alltså att konfidensintervallen för de båda variablerna rör sig inom samma område, kan nollhypotesen förkastas (Edling och Hedström, 2003, s. 48–49). Exempelvis om en variabel visar sig ha konfidensintervallet 33,2 - 40,8 för perioden 2008 och 34,48 - 42,12 för 2013–2015, så “hakar” de två intervallerna i varandra; vilket innebär att resultatet för 2013–2015 inte skulle vara statistiskt signifikant skild från andelen för 2008.

Med “signifikans” menas i denna uppsats att sambandet har ett sannolikhetsvärde (p-värde) på <0.05 . Om p-värdet understiger 0.05 är det bara en 5 % sannolikhet att det uppvisade sambandet beror på slumpen. BRÅ (2008:12, s. 60) studerade den statistiska signifikansen på både 5 % och 10 %-nivån, “eftersom det har bedömts som nödvändigt för att inte förlora någon viktig information” (BRÅ, 2008:12, s. 60). Vad som menas med “viktig information” framgår inte i rapporten, men valet att tillåta en så stor osäkerhet i signifikansnivån kan rättfärdigas utifrån att rapporten utgick från ett så litet material. Med tanke på att analysen i denna uppsats utgår från ett större material kan begränsningen göras att studera den statistiska signifikansen på 5 %-nivån.

Begränsningar i denna uppsats görs även i relation till vilka statistiska mått som används. BRÅ (2008:12, s. 61–62) använde både Nagelkerkes och McFaddens, men på grund av tids- och resursbrist är det i denna uppsats inte möjligt att studera måttet McFaddens. Nagelkerkes kan dock vara att föredra eftersom måttet är mest analogt med determinationskoefficienten R^2 i vanligt OLS regression (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 132, 137). Måttet Nagelkerkes kan sägas mäta “den andel av den totala informationsmängden i materialet som ‘fångas’ av modellen” (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 132). Studier som görs inom det samhälls- och beteendevetenskapliga området kan aldrig till hundra procent påstå att ett förhållande mellan två undersökta fenomen, eller variabler, beror just på relationen mellan de två. Därför finns ‘residualen’, ett samlingsbegrepp för alla de omständigheter som sannolikt har en påverkan på de två

variablerna men som inte tagits med i beräkningen i en kvantitativ metod (Djurfeldt, 2009a, s. 57).

Vidare i denna uppsats kommer en egen modell testa för potentiella interaktionseffekter mellan förtroende för rättsväsendet och att vara utrikes född eller ha utländsk bakgrund (modell 9–10); denna modell bryter alltså ifrån replikeringen och är sin egen analys. Ett test för multikollinearitet kommer även att genomföras för att kunna jämföra de signifikanta oberoende variabelernas eventuella påverkan på varandra (BRÅ, 2008:12, s. 61). Detta kommer att göras med två mått: VIF och Tolerance (se tabell 10 i avsnitt 5.2 för utförligare förklaring av dessa mått).

4.2 Logistisk regressionsanalys

Den kvantitativa metoden som kommer att tillämpas, logistisk regressionsanalys, används för att jämföra olika faktorerers betydelse för oddsen att något ska inträffa, t.ex. hur mycket risken ökar att en individ inte anmäler ett brott om hen har lågt kontra högt förtroende för rättsväsendet (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 125–126; BRÅ, 2008:12, s. 21). En logistisk regressionsanalys beräknar logaritmen av oddset för beroendevariabeln, den s.k. logiten (BRÅ, 2008:12, s. 61). Oddset är sannolikheten för en händelse, dividerad med dess motsats, alltså $p/(1-p)$, och logiten är logaritmen av detta (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 127; BRÅ, 2008:12, s. 61). Regressionsanalyserna får fram $\text{Exp}(B)$, eller antiloggen av den ursprungliga B-koefficienten (alltså förändringen i oddset - *oddskvoten (OR)*) (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 131; BRÅ, 2008:12, s. 61). BRÅ (2008:12, s. 61) beskriver att ”en oddskvot visar således den *procentuella förändringen* i oddset som uppstår när den aktuella variabeln förändras en *enhet* och de övriga är konstanta”. I BRÅ (2008:12, s. 61) räknades dessa oddskvoter om till s.k. ”relativa risker”, något som denna uppsats också kommer att göra i mån av att replikera resultaten och kunna jämföra dem med varandra. Denna omräkning görs i BRÅ eftersom sannolikheten att ett misshandelsbrott anmäls inte är ett ovanligt fenomen, något som komplicerar tolkningen av just oddskvoter.

4.2.1 Relativa risker (RR)

Relativa risker (eller relativ risk) (RR) är ett mått som används för att beskriva sannolikheten att något inträffar. Måttet är utvecklat inom epidemiologisk forskning

varför begreppet “risk” används; en mer lämplig term i fall där det gäller något mer positivt kan vara “relativ sannolikhet” (BRÅ, 2008:12, s. 61). Holcomb, Chaiworapongsa, Luke och Burgdorf (2001, s. 688) beskriver relativ risk som det mått som når närmast verklig sannolikhet. Den relativa risken visar hur stor sannolikheten är att något inträffar givet en grupp i förhållande till en jämförelsegrupp, när de andra faktorerna som prövas hålls konstanta och inte tillåts påverka resultatet. Omräkningen från oddskvoter till relativa risker sker för hand med följande formel, myntad av Zhang & Yu (refererad i Holcomb m.fl., 2001, s. 688; BRÅ, 2008:12, s. 61):

$$RR = \frac{OR}{(1 - P_0) + (P_0 \times OR)}$$

Där RR står för Relativ Risk, OR för Oddskvoten (dvs. Exp (B)) och P_0 är sannolikheten att det inte inträffar (i detta fall att misshandelsbrottet inte anmäls). Sannolikheten att det inte inträffar beräknas här till 60,6 % chans, då 39,4 % av de som blivit utsatta för en misshandel i materialet för denna uppsats anmäler brottet till polisen. P_0 i detta fall blir då 0,606.

4.3 Datamaterialet

Uppsatsen använder sig av data från NTU:s trygghetsundersökningar som består av två dataset; ett med resultat från NTU 2013 och ett med resultat från NTU 2015 bestående av totalt drygt 37000 individer. Detta är ett relativt stort urval vilket bidrar till den statistiska säkerheten i resultaten. Datasetet som användes av BRÅ (2008:12, s. 21) gäller NTU-undersökningarna för åren 2006–2007 och består av 22632 individer. BRÅ (2008:12) har dock inte kunnat använda sig av alla respondenternas svar vid analyser av brott som drabbat hushåll, eftersom den viktning som krävs vid sådan data bara var möjlig med materialet från NTU 2007; vilket resulterat i att ca 15000 av dessa 22632 svar har använts. Detta påverkar dock inte den del som ska replikeras, anmälningsbenägenheten för misshandelsbrott, eftersom frågorna där endast gäller individers utsatthet och inte hushållens (BRÅ, 2008:12, s. 21). En avgränsning som görs både av BRÅ (2008:12) och i denna uppsats är att analysen endast utgår ifrån den misshandel som intervjupersonerna uppger som det första brottet de utsatts för.

4.3.1 Insamlingsmetod, validitet och reliabilitet

BRÅ har sedan år 2006 skickat ut enkäter och genomfört telefonintervjuer med utvalda individer som ska representera samhället för att undersöka och jämföra människors utsatthet för brott, upplevelse av oro och otrygghet, samt förtroende för och erfarenheter av kontakter med rättsväsendet (BRÅ, u.å.b; BRÅ, 2007:14, s. 7, 26; BRÅ, 2016:3, s. 15–16). Enligt den kriminologiska forskningen beskrivs många av de mindre allvarliga brottshandlingarna bättre i offer statistik än i polisstatistik (BRÅ, 2008:12, s. 21). Första året, år 2006, tillfrågades 10000 individer att delta, och varje år sedan 2007 och framåt har 20000 individer tillfrågats att delta via telefonintervju eller enkät. NTU-undersökningar har en relativt hög svarsfrekvens, exempelvis svarade 12417 respondenter av de 20000 individer som fick inbjudan år 2015 (BRÅ, 2016:3, s. 125).

Andelen utrikes födda och personer med utländsk bakgrund som finns representerade i BRÅ:s (2008:12) material från 2006–2007 är relativt lågt: 11974 sverigefödda, 1670 utrikes födda och 1301 personer med utländsk bakgrund svarade år 2007 (BRÅ 2008:3, s. 35). Respondenterna under 2006 bestod av 7687 individer (av 10 000) enligt BRÅ (2008:12, s. 21; se även Bilaga 11 i BRÅ (2007:15)), varav 6114 individer var sverigefödda, 853 utrikes födda och 720 personer med utländsk bakgrund. I det poolade material som analyserna i denna uppsats utgår från (NTU 2013–2015) svarade totalt 31065 (83,7 %) sverigefödda, 4577 (12,3 %) utrikes födda och 1476 (4 %) personer med utländsk bakgrund sammanlagt. För att åtgärda eventuella representations fel har BRÅ (2008:12) “vikttat” materialet, vilket även görs i denna uppsats. BRÅ (2014:2, s. 18) beskriver viktning som följande: “För att materialet på bästa möjliga sätt ska representera landets befolkning, används så kallade vikter, som tar hänsyn till både bortfallet och översamplingen och korrigerar så att resultaten blir så representativa som möjligt vid analysen av materialet”. Viktningen åtgärdar även det potentiella externa bortfallet (då utvalda personer inte kan eller vill medverka) och det interna bortfallet (då en utvald person valt att medverka men inte besvarar alla frågor som ställs) (BRÅ, 2016:3, s. 21–22). Utöver detta bör även det stora urvalet hjälpa vid detta problem (BRÅ 2008:12, s. 22).

Urvalet för det NTU-material som denna uppsats utgår ifrån är ett s.k. nationellt stratifierat, obundet och slumpmässigt urval av personer 16–79 år (BRÅ, 2016:3, s. 13).

Urvalet dras från registret över totalbefolkningen och är ämnat att vara så representativt som möjligt för Sveriges befolkning, vilket görs via metoder som översamplingar av vissa grupper och viktning av materialet (BRÅ, 2016:3, s. 13–14). Med tanke på att uppsatsen utgår från NTU:s data kan reliabiliteten anses vara generellt hög (BRÅ, 2016:3, s. 21, 25). Stabiliteten hos måtten som används i enkäterna, urvalet samt validiteten har utvecklats med tiden sedan undersökningarna började (BRÅ, 2016:3, s. 25; BRÅ, 2019:12, s. 22–23). Det stora och precisa urvalet samt det faktum att materialet har behandlats med vikter bidrar till att generaliserbarheten är hög för Sveriges befolkning (BRÅ, 2019:12, s. 16).

Datamaterialet från 2013–2015 som används i uppsatsen är poolat, alltså går inte datan från olika år att jämföra med varandra. Detta är emellertid inget större problem eftersom det är 2013–2015 och 2006–2007 som undersöks, två separata punkter. Även materialet från 2006–2007 som BRÅ (2008:12, s. 21) använde sig av var poolat. I denna uppsats är en del av syftet att jämföra datan från 2006–2007 med datan från 2013–2015, vilket är görligt trots den poolade datan. Enligt BRÅ (2016:3, s. 142) bedöms jämförbarheten mellan olika NTU-material vara generellt hög, möjligtvis med undantag för materialet från 2006 på grund av skillnader i urvalsstorlek och tidpunkter för insamling. Eftersom BRÅ (2008:12, s. 21–22) haft detta i åtanke under analysen bidrar det troligen inte med något större problem i jämförandet av datan. Förhoppningen är alltså att kunna få en klar bild av den eventuella skillnaden mellan de två resultaten.

4.3.2 Mätfel

BRÅ (2014:2, s. 23) beskriver de mätfel som kan finnas i NTU-material överlag, och menar att eftersom individer ska svara på utsatthet för brott som sträcker sig ett år tillbaka så finns det alltid en risk för underrapportering eller överrapportering av brott till följd av minnesproblem vid intervjutillfället. Det kan handla om att den som svarar felaktigt uppger att en händelse skett inom den angivna referensperioden, eller att hen inte uppger händelser som faktiskt har inträffat under referensperioden.

Risken för mätfel av systematisk karaktär, t.ex. användningen av ord eller uttryck som kan tolkas på olika sätt och ge olika svar beroende på hur frågan uppfattats, är ett stort problem i de flesta enkät- och intervjuundersökningar (Barmark, 2009, s. 71). Däremot, som tidigare nämnts, har bedömningen gjorts av författarna för denna uppsats att användningen av data från NTU-undersökningar minskar risken för dessa typer av mätfel

eftersom dessa undersökningar håller så pass hög empirisk kvalitet då undersökningen kvalitetssäkrats mycket och över lång tid (BRÅ, 2016:3, s. 25). Att svara på frågor angående förtroende för polis och rättsväsendet kan vara svårt, och enligt BRÅ (2014:2, s. 23) finns även risken att den svarande lämnar vad de kallar för socialt önskvärda svar. Känsliga brott som våld i nära relationer och sexualbrott kan också vara svåra att fånga och beskriva genom offerdata (BRÅ, 2008:12, s. 21–22; BRÅ, 2016:3, s. 22–23). NTU-undersökningar minimerar dock dessa problem genom att grundligt utbilda sina intervjuare, vara flexibla i sin datainsamling och skicka ut informationsbrev till svarande (BRÅ, 2016:3, s. 23–24). Det är också troligt att vissa grupper (t.ex. kriminella) inte kommer med i självrapport- och offerstudier (BRÅ, 2008:12, s. 22). Och som tidigare nämnts ingår inte gruppen asylsökande i materialet.

Ytterligare en risk som vi anser kan förekomma är att individer som saknar förtroende för rättsväsendet, och kanske för myndigheter överlag, kan avstå att svara på NTU-undersökningen på grund av den åsikten, vilket kan orsaka att respondenterna i materialet har ett överlag högre förtroende för rättsväsendet än den faktiska befolkningen. Ett annat problem som kan uppstå i analysen är då gruppen “utrikes födda” eller “personer med utländsk bakgrund” undersöks som en stor grupp (BRÅ, 2008:12, s. 20).

Vid regressionsanalys behövs en regressionsdiagnostik genomföras för att säkerställa att resultaten är valida och att det inte föreligger specifika fel, det vill säga att överflödiga oberoende variabler har inkluderats i modellen eller att variabler som skulle varit med har exkluderats; samt för att säkerställa att det inte föreligger multikollinearitet (Edling & Hedström, 2003, s. 141–149). Multikollinearitet är då det finns en samvariation mellan en oberoende variabel och en eller flera andra oberoende variabler (Djurfeldt, 2009b, s. 112). För att motverka specifika fel inkluderas de variabler som visat ha störst påverkan på anmälningsbenägenhet, vilket innebär att replikering genomförs av de 7 modeller som ingick i de logistiska regressionsanalyserna från BRÅ (2008:12), och i en sista modell (modell 8) inkluderas enbart de variabler som visat sig vara statistiskt signifikanta. Multikollinearitet testas för i modell 8 genom att studera Tolerance och VIF-måtten (se tabell 10).

4.4 Vetenskapsteoretiskt perspektiv

Då denna undersökning är av kvantitativ karaktär utgår uppsatsen från det vetenskapsteoretiska perspektivet realism (Bryman, 2018, s. 53). Förhoppningen är att kunna skildra och förklara en del av verkligheten genom kvantitativa analyser. Däremot uppkommer aspekter av verkligheten i undersökningen som inte går att observera enligt positivistiska eller empiriskt realistiska utgångspunkter. Därför kommer uppsatsen att ha en kritisk realistisk vetenskapsteoretisk inriktning eftersom såväl socialt konstruerat material, exempelvis upplevelser och förtroende för rättsväsendet, som empiriskt material, i form av antal anmälningar som har gjorts, studeras. Den sociala verkligheten är komplex och omöjlig att fullständigt fånga genom att enbart studera empiriskt material eller enbart kvalitativt material, såsom upplevelser hos enskilda eller grupp. Förtroende för rättsväsendet eller dess delkomponenter (Polis, Åklagarmyndigheten, Domstolen, etc.) är relativt och upplevs olika bland individerna som blir utsatta för brott. Förtroendets upp- eller nedgång kan bero på bemötandet av olika insatser, upplevd rättvisa, eller utgången av en rättegång. Förtroendet kan även påverkas och formas via de generella attityder som finns inom de sociala kontexter en individ rör sig inom. Det vill säga att sanningen är beroende av kontext, den är inte konstant oberoende av den studerade kontexten. Därför finns inga ambitioner att svara på frågan "varför" i någon av forskningsfrågorna.

4.5 Etik

Det material som uppsatsen baseras på kommer uteslutande från NTU, vars uppgifter är redigerade så att de inte går att koppla till individer eller deras närstående när dessa lämnas ut (BRÅ, u.å.). Registeruppgifter om kön, ålder, födelseland etc. samlas in via SCB och kan därför förväntas hanteras försiktigt. Materialet från respektive årgång av NTU är fritt att beställa för forskning eller specialanpassad statistik och lämnas ut efter prövning från forskningsetisk nämnd och sekretessprövning (BRÅ, 2016:3, s. 29). Det går även att beställa statistik som inte redan ingår i den officiella statistiken från BRÅ, vilket lämnas ut efter särskild prövning och ibland mot en avgift (<https://www.bra.se/om-bra/om-webbplatsen/data-fran-bra.html>). Materialet som denna uppsats utgår från har tillhandahållits via Högskolan i Gävle (HiG) specifikt i syfte till denna uppsats. HiG bidrog med förslag på forskningsområden och erbjöd tillgång till datamaterial inför detta

examensarbete och NTU–materialet som uppsatsen baseras på är ett av dessa erbjudna datamaterial.

Genomförandet vid datainsamlingen har enligt BRÅ (2016:3, s. 15) genomförts på etiskt sätt med utskick av informationsbrev, organisering av intervjuerna utifrån FN:s rekommendationer gällande intervjuer med brottsoffer, samt insamlande av informerat samtycke. Det faktum att uppsatsens författare inte haft någon del i datainsamlingen befriar undertecknande inte från en etisk diskussion och eftertanke i arbetet. I relation till sekretess hanterades datamaterialet med stor försiktighet och materialet har inte spridits till utomstående individer. Att göra ett tillräckligt bra arbete så att resultaten kan användas, att presentera resultaten på ett ärligt sätt, samt att göra en studie som faktiskt har ett kriminologiskt forskningsvärde är det viktigaste etiska aspekten att ta hänsyn till och som uppsatsens författare strävar att efterleva i denna uppsats.

4.6 Variabelkonstruktion

I detta avsnitt kommer valet av variabler som använts i uppsatsen att problematiseras, därefter kommer tillvägagångssättet för att konstruera dummy–variabler som använts i uppsatsen att förklaras.

4.6.1 Selektion av variabler

De variabler som ingår har i BRÅ:s rapport valts ut eftersom de i tidigare forskning har bevisats ha påverkan på anmälningsbenägenhet. Studier har exempelvis funnit att brottets karaktär och allvarlighetsgrad har stor påverkan på anmälningsbenägenheten (Skogan, 1984; Goudriaan, m.fl., 2006, s. 797). Detta var även något som bekräftades i BRÅ:s egen rapport (2008:12, s. 41), därav finns denna variabel med i alla modeller under resultatavsnittet. De andra variablerna som finns med i modellerna i avsnitt 5.2 har också bevisats ha påverkan i tidigare forskning och därför tagits med i analysavsnitten i BRÅ (2008:12, s. 33). Under avsnitt 5.1 presenteras fyra tabeller som innehåller variabler från materialet som speglar olika situationer och faktorer hos individer som anger att de har utsatts för ett våldsbrott och därefter uppgett att de har polisanmält brottet. Dessa variabler används därefter i en logistisk regressionsanalys, som innebär att en variabel ställs mot en eller flera andra inom samma kategori och jämförs därefter. Exempelvis så studeras kvinna kontra man. I regressionen framkommer, efter omräkning från OR till RR, ett mått

på sannolikheten (RR) att brottet anmäls till polisen om offret är en kvinna kontra om offret är en man. Detta kallas för “variabel” och “referensgrupp” i tabellerna under resultatavsnittet.

4.6.2 Dummyvariabler

För att köra en logistisk regressionsanalys krävs dikotoma variabler; alltså variabler med endast två alternativ. Variablerna kring utsattheten för misshandel har de flesta värdena 1=ja och 2=nej. En ny variabel behöver dock skapas för varje omständighet, där svarsalternativet “JA” får värdet 1, och svarsalternativet “NEJ” får värdet 0, då den beroende variabeln ska vara binär i en logistisk regressionsanalys. Eftersom svaren inte går att rangordna är de nominalskaletvariabler (Edling & Hedström, 2003, s. 17). En dummyvariabel behöver göras av alla variabler som tar upp omständigheterna kring brottet, dels för att kunna göra korstabeller för att ta reda på anmälningsfrekvensen (den beskrivande statistiken), dels för de logistiska regressionsanalyserna (modell 1–7).

Ytterligare ett exempel på variabler som behöver kodas om är “*förtroende för rättsväsendet som helhet*” (variabel S1) och “*förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete*” (variabel S2). Dessa två är ordinalskalevariabler då de har flera svarsalternativ som går att rangordna, från 1 som är mycket stort förtroende, till 5 som är mycket litet förtroende (Edling & Hedström, 2003, s. 17). För att kunna jämföra högt förtroende mot lågt så behöver en dummyvariabel konstrueras som slår ihop de svarsalternativ som tyder på högt förtroende i den nya variabeln (*högt/mellan förtroende*, där högt förtroende = 1 och övriga värden = 0), samt en dummyvariabel som slår de svarsalternativ som tyder på lågt förtroende i den nya variabeln (*lågt förtroende*, där lågt förtroende = 1 och övriga = 0). Valet har gjorts att kategorisera svarsalternativet 3, “*varken litet eller stort förtroende*” som *mellan* förtroende tillsammans med *mycket* och *ganska högt förtroende* (*högt/mellan förtroende*) och denna variabel har använts som referensvariabel gentemot dummyvariabeln för lågt förtroende (*lågt förtroende*), vilket följer tillvägagångssättet för kodningen i BRÅ-rapporten (2008:12). Variabelkodningen för förtroende för rättsväsendet/polisen kan ses i tabell 8 i BRÅ (2008:12, s. 43).

Förtroendet för polisens sätt att bedriva sitt arbete har kodats om på samma vis. Dummyvariabler behöver skapas för varje kategori som ska jämföras gentemot anmälningsbenägenhet, enligt samma process som för variabeln för förtroende för

rättsväsendet, d.v.s. män/kvinnor, sverigefödd/utrikesfödd, sverigefödd/utländsk bakgrund, sökt läkarvård/ej sökt läkarvård, gärningspersonen bekant/inte bekant etc. Detta görs för samtliga variabler som ingick i de logistiska regressionsanalyserna i BRÅ:s rapport, för att resultaten sedan ska kunna jämföras.

4.6.3 Interaktionseffekter

En del av uppsatsens syfte är att undersöka om det föreligger interaktionseffekter mellan variablerna lågt förtroende för rättsväsendet som helhet och utrikes född; samt lågt förtroende för rättsväsendet som helhet och utländsk bakgrund. Föreligger det interaktionseffekter mellan dessa variabler kan det utifrån testet undersökas om och/eller hur variablerna påverkar anmälningsbenägenheten för misshandelsbrott. Att kontrollera för interaktionseffekter är en form av regressionsdiagnostik, för att studera huruvida resultatet från de logistiska regressionsanalyserna möjligen innehåller variabler som påverkar varandra till den grad att interaktionen påverkar resultatet, med andra ord, om det föreligger multikollinearitet (Edling & Hedström, 2003, s. 149–151). Resultatet från regressionen som testat för interaktionseffekter finns att hitta i tabell 11. För att undersöka interaktionseffekterna har samtliga statistiskt signifikanta variabler från modell 1–7 inkluderats. I modell 9 har “utrikesfödd by lågt förtroende för rättsväsendet” inkluderats; och i modell 10 har “utländsk bakgrund by lågt förtroende för rättsväsendet” inkluderats. Detta innebär att produkten av de två oberoende variablerna (lågt förtroende och utländsk härkomst) inkluderas som en tredje oberoende variabel i analysen (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 139).

5. Resultat

Här presenteras resultaten av analyserna. Liksom i BRÅ:s (2008:12) rapport inleds avsnittet med beskrivande statistik som visar procentuella andelar individer som anmält brott utifrån olika indikatorer på allvarlighetsgrad, brottsituation, relation mellan gärningsperson och offer, och förtroende för rättsväsendet och polisen m.m. (samma variabler som ingår i modellerna för den logistiska regressionsanalysen). Därefter redovisas resultaten från de logistiska regressionsanalyserna där flera faktors betydelse i förhållande till varandra har studerats. I varje replikering av en tabell med beskrivande statistik (tabell 2–5) ingår tre kolumner; en för andelen individer som anmält misshandelsbrott i procent för 2013–2015; en för andelen individer som anmält misshandelsbrott i procent för 2008; och en kolumn för skillnaden mellan de två kolumnerna, redovisad i procentenheter. Dessutom markeras de differenser mellan de två analyserna som är statistiskt signifikant skilda från varandra. För presentationen av de logistiska regressionsanalyserna visas tabellerna från BRÅ (2008:12) och tabellerna från denna analys bredvid varandra för att tillåta visuella jämförelser. Men först redovisas resultaten för måttet Nagelkerkes R², som endast studerats på de olika modellerna för de logistiska regressionsanalyserna.

Tabell 1. Sammanställning av mått på modellenpassning, från 2013/2015 till vänster och från 2008 till höger.

Modell	2013/2015		2008	
	Nagelkerkes R ²	Antal variabler	Nagelkerkes R ²	Antal variabler
1	0,161	1	0,172	1
2	0,216	15	0,221	15
3	0,217	3	0,183	4
4	0,154	5	0,166	5
5	0,157	3	0,214	3
6	0,188	9	0,226	9
7	0,195	2	0,190	2
8	0,219	8	0,223	5
9	0,214	8		
10	0,215	8		

Tabell 1 är en sammanställning av mått på modellanpassning. Nagelkerkes R², det studerade måttet, motsvarar R-Square i en vanlig regression, det vill säga att måttet visar andelen variation i den beroende variabeln som förklaras av de oberoende variablerna i modellen. Till exempel går det att utläsa att modell 1 i materialet från 2008 fångar upp 17,2 % (0,172), vilket innebär att 82,8 % av informationen till varför misshandelsbrott anmäls alltså ligger i residualen (de variabler som inte ingår i modellen) (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 132, 137). Jämförelsen mellan Nagelkerkes R² för 2013–2015 och för 2008 för samtliga modeller visar inga drastiska olikheter och ingen av modellerna har ett högt förklaringsvärde eller är särskilt kraftfull (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 137). Det högsta värdet för modellerna inom denna analys finner vi vid modell 8, detta då modell 8 är en samling av samtliga statistiskt signifikanta variabler från övriga modeller inom analysen. Modell 6 har högst värde i analysen från 2008, där variabler om allvarlighetsgrad och brottsituation ingick. Däremot är BRÅ-rapportens motsvarighet till modell 8 i denna uppsats inte långt ifrån värdet för modell 6. Modellerna som undersöker utländsk bakgrund (modell 2) och förtroende för rättsväsendet/polis (modell 3) får relativt höga värden i denna uppsats. Nagelkerkes R² är högre för modell 3 i denna analys jämfört med analysen i BRÅ; däremot är det viktigt att observera att en variabel (“Åtalad senaste 3 åren”) har uteslutits från modell 3 i denna uppsats. Samtliga modeller kommer att diskuteras utförligare nedan.

5.1 Den beskrivande statistiken

Tabell 2. Andelen som uppgett att de har utsatts för och anmält misshandelsbrott till polisen, i procent, fördelat efter offrets bakgrund och resurser, i NTU-materialet 2008 jämfört med NTU-materialet 2013/2015.

Offrets bakgrund och resurser	Andel som anmält brott i % -13/-15 (n=621)	Andel som anmält brott i % -08 (n=611)	Skillnad i procentenhet
Samtliga	39,4	38	1,4
Kvinna	38,3	37	1,3
Man	39,8	39	0,8
16 - 24 år	47,3	34	13,3 *
25 - 44 år	47,3	41	6,3
45 - 64 år	39,2	45	-5,8
65 - 79 år	35,7	0	35,7
Sv. Född, en eller båda för. sv-född	36	35	1
Föräldrar utr. Födda	45,9	39	6,9
Utrikesfödd	51,9	59	-7,1
Sambo utan barn	39	36	3
Sambo med barn	39	39	0
Ensamst. utan barn	38,6	39	-0,4
Ensamst. med barn	51,6	59	-7,4
Bor i Sth/Gbg/Malmö	38,1	40	-1,9
Bor i större stad	37,8	40	-2,2
Mindre stad/landsbygden	44,3	33	11,3 *
Förgymnasial	36,8	40	-3,2
Gymnasial	40,1	40	0,1
Eftergymnasial	38,9	32	6,9
Har kontantmarginal	38,6	40	-1,4
Har inte kontantmarginal	38,6	49	-10,4 *
Bor i hyressrätt	39,2	44	-4,8
Äger bostaden	39,3	33	6,3

*= signifikant skild från andelen för 2008 (p<0,05)

Tabellen visar att andelen *utrikes födda* som uppgett att de utsatts för ett våldsbrott samt anmält brottet till polisen är 51,9 % i materialet från 2013–2015. Resultaten pekar även på att andelen med *utländsk bakgrund* som uppgett att de har blivit utsatta för ett våldsbrott och anmält detta är 45,9 %. Resultatet visar att en mindre andel *utrikes födda* har uppgett att de har utsatts för ett våldsbrott och att de har anmält brottet i materialet för 2013–2015 än i materialet för 2008, till skillnad mot individer med *utländsk bakgrund*, då resultaten pekar på att anmälningsbenägenheten har ökat. Dessa två variabler är dock inte statistiskt signifikant skilda från andelen för 2008.

Tabellen visar också att anmälningsbenägenheten är högre för utrikes födda och personer med utländsk bakgrund än den är för svenskfödda (som har uppgett att de har utsatts för ett misshandelsbrott och anmält detta till polisen i 36 % av fallen). Detta resultat talar emot att anmälningsbenägenheten för personer med utländsk bakgrund (och utrikes

födda) skulle påverkas av legal cynicism eftersom deras anmälningsbenägenhet är högre än svenskföddas anmälningsbenägenhet. En annan potentiell tolkning är att anmälningsbenägenheten hos personer med utländsk bakgrund egentligen är lägre än svenskfödda men att gruppen utsätts för fler misshandelsbrott än vad svenskfödda blir. Skillnaden mellan resultaten för utrikes födda och utländsk bakgrund har minskat i materialet från 2013–2015 i jämförelse med 2008, då utrikes födda anmälde i 59 % av fallen och personer med utländsk bakgrund i 39 % av fallen; en mycket större skillnad mellan variablerna än den som finns i resultatet för 2013–2015.

BRÅ uppmärksammade 2008 att ensamstående med barn och utrikes födda hade högre andelar anmälda misshandelsbrott i analysen, ett resultat som även framkommer i denna analys (BRÅ, 2008:12, s. 36). Enligt BRÅ beror detta på att dessa grupper blir utsatta för grövre brott än genomsnittet (BRÅ, 2008:12, s. 8).

Tabell 3. Andelen som uppgett att de har utsatts för och anmält misshandelsbrott till polisen, i procent, fördelat efter offrets förtroende för rättsväsendet och polisen i NTU-materialet 2008 jämfört med NTU-materialet 2013/2015.

Offrets förtroende för rättsväsendet	Andel som anmält brott i % - 13/-15 (n=621)	Andel som anmält brott i % -08 (n=611)	Skillnad i procentenhet
Samtliga	39,4	38	1,4
Har lågt förtr för rättsväs.	42,1	42	0,1
Har mellan/högt förtr. Rätt	37,6	35	2,6
Har lågt förtr för polisen	39,7	38	1,7
Har mellan/högt förtr. Poli	38,8	37	1,8

*= signifikant skild från andelen för 2008 (p<0,05)

Resultatet i tabell 3 pekar på att det inte finns några större eller signifikanta skillnader mellan 2008 och 2013–2015 när det gäller resultatet för anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet och polisen. Andelen som uppgett att de har ett lågt förtroende för rättsväsendet som helhet har anmält brottet i 42,1 % av fallen. Bland individer som uppgett att de har ett mellan/högt förtroende för rättsväsendet som helhet ligger anmälningsbenägenheten på 37,6 %. Dessa resultat motsäger hypotesen om att lågt förtroende för rättsväsendet leder till en lägre anmälningsbenägenhet. Det speglar dock

vissa resultat från tidigare forskning, något som kommer att utvecklas i diskussionsavsnittet.

Andelen som uppgett att de utsatts för ett våldsbrott och anmält det till polisen samt att de har ett lågt förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete har anmält brottet i 39,7 % av fallen. De som istället har uppgett att de har ett mellan eller högt förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete har en anmälningsbenägenhet på 38,8 %. Med tanke på att dessa resultat skiljer sig så lite från varandra verkar det som att förtroende för polisen inte påverkar anmälningsbenägenheten på något betydande sätt i denna analys. Däremot ska dessa variabler ytterligare undersökas i den logistiska regressionsanalysen.

Tabell 4. Andelen som uppgett att de har utsatts för och anmält misshandelsbrott till polisen, i procent, fördelat efter gärningspersonen kön och ålder, samt offrets relation till denne i NTU-materialet 2008 jämfört med NTU-materialet 2013/2015.

Gärningspersonen (GP) och offrets relation till denne	Andel som anmält brott i % - 13/-15 (n=621)	Andel som anmält brott i % -08 (n=611)	Skillnad i procentenhet
Samtliga	39,4	38	1,4
GP kvinna	43,9	42	1,3
GP man	38,3	38	0,3
GP- 17 år gammal	38,9	25	13,9 *
GP 18-24 år gammal	34,8	34	0,8
GP 25-34 år gammal	39,6	40	-0,4
GP 35 år och äldre	45,1	44	1,1
GP närstående	36,9	38	-1,1
GP bekant	36	27	9 *
GP helt okänd	41,8	45	-3,2

*= signifikant skillnad från andelen för 2008 (p<0,05)

I likhet med resultaten 2008 ligger anmälningsbenägenheten på runt 40 % oavsett om gärningspersonen är en man eller en kvinna. Anmälningsbenägenheten vid 2013–2015 skiljer sig signifikant från resultatet för 2008 med 9 procentenheter för variabeln GP bekant (om offret och gärningspersonen är bekanta). Till skillnad mot resultaten 2008 är det inte längre unga gärningspersoner (upp till 17 år) bland de lägst anmälda brotten då det skett en statistiskt signifikant ökning på 13,9 procentenheter. För 2013–2015 pekar resultaten på att gärningspersoner som är unga vuxna (18–24 år) är bland de lägst anmälda brotten. Den grupp som anmäls i störst utsträckning 2013–2015 är då gärningspersonen

är 35 år eller äldre. I övrigt är det ingen variabel i tabell 4 som sticker ut i form av påverkan på anmälningsbenägenhet, samtliga resultat ligger runt 35 % - 45 %.

Tabell 5. Andelen som uppgett att de har utsatts för och anmält misshandelsbrott till polisen, i procent, fördelat efter situationen kring brottet, hur allvarligt våldet var samt upprepad utsatthet i NTU-materialet 2008 jämfört med NTU-materialet 2013/2015.

Situation, allvarlighetsgrad och upprepad utsatthet	Andel som anmält brott i % -13/-15 (n=621)	Andel som anmält brott i % -08 (n=611)	Skillnad i procentenhet
Samtliga	39,4	38	1,4
I bostadsområdet	43,4	39	4,4
Andra platser	39,4	37	2,4
Inomhus	35,3	34	1,3
Utomhus	42,9	42	0,9
I en bostad	44,2	41	1,2
Yrkesrelaterat	33,6	41	-7,4
På en allmän plats	39,2	41	-1,8
Annan plats	37,7	37	0,7
Rasistiskt motiv	41,4	49	-7,6 *
Ej rasistiskt motiv	39,1	36	3,1
Homofobiskt motiv	72,7	46	26,7 *
Ej homofobiskt motiv	38,9	38	0,9
GP påverkad av alkohol/drog	41,8	38	3,8
GP ej påverkad	32,4	36	-3,6
Offret alkoholpåverkat	37,4	35	2,4
Offret ej alkoholpåverkat	41	40	1
Flera GP	42	43	-1
En GP	38,2	36	2,2
Vårdbesök	68,7	72	-3,3
Ej vårdbesök	29,8	29	0,8
Synliga märken	44,5	39	5,5
Ej synliga märken	26,9	37	-10,1 *
Sjukskrivning	65,3	66	-0,7
Ej sjukskrivning	34,3	34	0,3
Utsatt 1 gång	42,8	43	-0,2
Utsatt mer än 1 gång	31,5	29	2,5

*= signifikant skillnad från andelen för 2008 (p<0,05)

Resultatet för 2008 och variabeln "vårdbesök" visar att 72 % av de som uppgett att de utsatts för misshandelsbrott och sedan anmält det till polisen även uppgett att brottet innebar att offret uppsökte någon form av vårdbesök (läkare, sjuksköterska eller

tandläkare). Detta är en hög siffra som förklarar varför denna variabel stod i fokus i BRÅ-rapporten. Den siffran är fortfarande hög i analysen för 2013–2015, då resultatet för samma variabel är 68,7 %. Även variabeln “sjukskrivning” får höga värden i båda analyserna, vilket inte är så oväntat då svåra skador som kräver sjukvård också troligen leder till sjukskrivning. Det går inte att förneka betydelsen av allvarlighetsgrad för anmälningsbenägenheten i dessa analyser. I analysen från 2008 är det inga andra variabler som sticker ut på samma sätt eller med lika extrema värden.

I denna analys (2013–2015) återfinns däremot det högsta värdet vid variabeln “homofobiskt motiv”, där 72,7 % av de som uppgett att brottet hade ett homofobiskt motiv har anmält till polisen. Detta skiljer sig från 2008 med 26,7 procentenheter, en skillnad som är statistiskt signifikant. Trots att denna uppsats inte undersöker homofobiskt motiverad brottslighet är det statistiskt sett en väldigt stor skillnad som borde kommenteras. Risken finns i statistiska undersökningar som bara mäter två punkter att resultaten inte speglar en trend över tid utan bara en tillfällig ökning eller minskning av något. Däremot är det inte omöjligt att en sådan här stor förändring faktiskt har skett. Framgångarna och utvecklingen av HBTQ frågor har varit enormt det senaste årtiondet och sexuell läggning bär inte längre samma stigma som det gjorde år 2008. Detta kan ha bidragit till att fler vågade svara öppet och ärligt på NTU:s enkäter. Det blir intressant att studera denna variabel nedan i de logistiska regressionsanalyserna då “vårdbesök” hamnade i fokus i BRÅ-rapporten från 2008 med samma höga värde som “homofobiskt motiv” hade i denna analys.

Situationella karakteristika för brottets anmälningsbenägenhet spelade roll om brottet skett i bostadsområdet, då det anmäldes i högre utsträckning än om det skett på andra platser 2013–2015. Denna fördelning av anmälningsbenägenhet liknar resultaten från 2008 i stor utsträckning. Brotts som skett utomhus anmäldes i större utsträckning än de som skedde inomhus.

Variabeln om det förekom skjutvapen, kniv eller annat tillhygge har exkluderats från tabell 5 då den hade flera svarsalternativ möjliga och tidsbristen innebar att det saknades resurser i form av tid att koda om de fyra olika variablerna i SPSS-materialet till en dikotom variabel.

5.2 Logistiska regressionsanalyser

Tabellerna som redovisas nedan avser de logistiska regressionsanalyser som genomförts. Sju modeller har testats och replikerats (modell 1–7). Därefter har vi gjort tre egna modeller (modell 8–10) som baserats på resultaten från uppsatsens analyser och forskningsfrågor, och som alltså inte replikerar BRÅ (2008:12). De modeller som redovisas i samma tabell (t.ex. modell 1–3 i tabell 6) har körts i samma analys men i olika block, för att samma “missing values” ska appliceras på samtliga modeller. För jämförelse med materialet från 2008 har OR-resultaten (Odds Ratio) räknats om för hand till relativa risker (RR). Samtliga variabler har en “referensgrupp” eller “referensvariabel”. Det är mot dessa “referensvariabler” som resultatet för en variabel jämförs. Exempelvis, i tabell 6 (modell 1) har variabeln “vårdbesök” (vare sig skadorna av misshandelsbrottet krävde någon form av sjukvård för offret) referensvariabeln “nej” (dvs. att misshandeln inte resulterade i skador som krävde någon form av vårdbesök). Den relativa risken för variabeln är 1,48, vilket ska tolkas som att sannolikheten att brottsoffret anmäler till polisen ökar med 48 % om misshandeln resulterat i ett vårdbesök jämfört mot om misshandeln inte resulterade i ett vårdbesök. Resultatet för en variabel jämförs alltså mot dennes referensvariabel.

Tabell 6. Modell 1–3. Riskkvoten att misshandelsbrott uppges ha anmälts till polisen utifrån allvarlighetsgrad, offrets bakgrund och förtroende för rättsväsendet i NTU-materialet 2013/2015 och därefter tabell 8 från BRÅ (2008:12, s. 43) för jämförelse, i NTU-materialet 2008.

Ref.grupp	Variabel	2013/2015						2008					
		Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 1		Modell 2		Modell 3	
		RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde
Nej	Vårdbesök	1,48	0,000	1,49	0,000	1,49	0,000	2,09	0,000	1,83	0,006	2,13	0,000
Man	Kvinna			1,00	0,966					1,27	0,289		
45 - 64	16 - 24 år			0,90	0,386					0,31	0,021		
45 - 64	25 - 44 år			1,21	0,026					0,61	0,227		
1 föräld. Utr. F.	Föräldrar utr. Födda			1,32	0,015					1,45	0,439		
1 föräld. Utr. F.	Utrikesfödd			1,17	0,069					1,04	0,919		
Sambo ut. Barn	Ensamst. utan barn			1,02	0,823					0,84	0,713		
Sambo ut. Barn	Ensamst. med barn			1,12	0,507					1,06	0,870		
Sambo ut. Barn	Sambo med barn			0,92	0,542					1,10	0,870		
Mindre stad/landsb.	Sth/Gbg/Malmö			0,75	0,019					1,11	0,709		
Mindre stad/landsb.	Större stad			0,82	0,074					1,53	0,091		
Eftergymn.	Förgymnasial			0,99	0,907					1,61	0,143		
Eftergymn.	Gymnasial			1,02	0,793					1,07	0,846		
Har kont. Marg	Ej kontant-marg.			1,23	0,576					1,11	0,669		
Ägande	Hyressrätt			0,91	0,241					1,25	0,334		
Högt/mellan	Lågt förtro: rättsv.					1,09	0,380					1,12	0,507
Högt/mellan	Lågt förtro: polis					0,77	0,862					0,96	0,798

Betydelsen av allvarlighetsgrad för anmälningsbenägenhet bekräftas i denna tabell då variabeln vårdbesök är statistisk signifikant i samtliga tre modeller. Den relativa risken (“sannolikheten”) för att anmäla brott när det krävts vårdbesök (misshandel av allvarlig grad), i jämförelse mot om brottet inte resulterar i allvarliga skador, är däremot mindre i denna analys och håller sig relativt stabil i samtliga tre modeller (1,48; 1,49; 1,49) i jämförelse med analysen i BRÅ (2008:12) (2,09; 1,83; 2,13). Det innebär att allvarlighetsgraden av misshandeln ökar anmälningsbenägenheten med ca 50 % (48 %, 49 %, 49 %) i denna analys. Värdet var ännu högre för 2008 med två värden över 2 (2,09; 2,13), vilket betyder att “våld som kräver vårdbesök har en dubbelt så hög *relativ sannolikhet* som annat våld att anmälas till polisen” (BRÅ, 2008:12, s. 42).

I analysen från 2008 var ingen av variablerna “utrikesfödd” eller “Föräldrar utr. födda” statistiskt signifikanta, men i denna analys hade “Föräldrar utr. Födda” (personen har utländsk bakgrund) ett p-värde på 0,015 vilket innebär statistisk signifikans, och variabeln “utrikesfödd” uppnådde nästan statistisk signifikans. Detta resultat är särskilt intressant då de relativa riskerna inte skiljer sig så mycket från varandra i respektive analys. Den relativa risken för individer som har föräldrar som är utrikes födda (1,32) i modell 2, innebär att sannolikheten att personen ska anmäla ett brott ökar med 32 % jämfört mot om individen varit svenskfödd med en eller båda föräldrarna inrikes födda.

Förtroende för rättsväsendet och polisen (variabler i modell 3) var varken statistiskt signifikanta i analysen från 2008 eller i denna analys. Variablernas RR värden är dessutom låga och skiljer sig inte så mycket från varandra, varken inom analyser eller mellan dem. Detta verkar än en gång bekräfta det som tidigare forskning och BRÅ-rapporten visat, förtroende för rättsväsendet/polisen saknar påverkan på anmälningsbenägenhet.

Den tredje variabeln som i tabellen resulterade i ett statistiskt signifikant resultat är variabeln “Sthlm/Gbg/Malmö” som i jämförelse med referensvariabeln “mindre stad/landsbygd” påvisar en 25 % lägre anmälningsbenägenhet. Denna variabel kommer att inkluderas i modell 8 för samtliga statistiskt signifikanta variabler. Vi saknar tyvärr variabeln “Åtalad sen. 3 åren” i analysen av materialet från 2013–2015, eftersom denna inte gick att hitta i datamaterialet i SPSS. Valet har därför gjorts att exkludera denna variabel från analysen.

Tabell 7. Modell 4–5. Riskkvoten att misshandelsbrott uppges ha anmälts till polisen utifrån allvarlighetsgrad, gärningspersonens ålder och kön, samt offrets relation till gärningspersonen i NTU-materialet 2013/2015 och därefter tabell 9 från BRÅ (2008:12, s. 45) för jämförelse, i NTU-materialet 2008.

Ref.grupp	Variabel	2013/1015				2008			
		Modell 4		Modell 5		Modell 4		Modell 5	
		RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde
	Nej Vårdbesök	1,47	0,000	1,47	0,000	2,02	0,000	2,14	0,000
	Kvinna GPs kön:Man	0,86	0,190			0,95	0,815		
	Över 34 år GP upp till 17 år	1,03	0,777			0,53	0,022		
	Över 34 år GP 18-24 år	0,97	0,747			0,71	0,130		
	Över 34 år GPs 25-34 år	1,05	0,612			0,91	0,665		
	Helt okänd Närstående			0,94	0,573			0,77	0,206
	Helt okänd Bekant			0,90	0,242			0,50	0,000

Variabeln vårdbesök är fortfarande statistiskt signifikant i samtliga modeller (4–5) i de båda analyserna (2008 och 2013–2015). Likt tabell 6 är de relativa riskerna för vårdbesök i tabell 7 liknande varandra (i detta fall identiska, RR=1,47) medan de relativa riskerna för vårdbesök i BRÅ:s (2008:12) analys är något högre men olika (Modell 4, RR=2,02; Modell 5, RR=2,14). Utöver det fann denna analys inga fler statistiskt signifikanta

samband i modellerna 4–5. I BRÅ var dock både variabeln “GP upp till 17 år” ($p=0,022$) och “Bekant” ($p=0,000$) statistiskt signifikanta på 5 %-nivån.

Tabell 8. Modell 6–7. Riskkvoten att misshandelsbrott uppges ha anmälts till polisen utifrån allvarlighetsgrad, brottsituation och upprepad utsatthet i NTU-materialet 2013/2015 och därefter tabell 10 från BRÅ (2008:12, s. 46) för jämförelse, i NTU-materialet 2008.

Ref.grupp	Variabel	2013/2015				2008			
		Modell 6		Modell 7		Modell 6		Modell 7	
		RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde	RR	p-värde
Nej	Vårdbesök	1,48	0,000	1,47	0,000	2,16	0,000	2,11	0,000
	Fyra andra alt. I bostadsom	1,03	0,775			0,93	0,690		
	Utomhus Inomhus	0,75	0,005			0,71	0,055		
	Arb./allm. pl. E I en bostad	1,22	0,052			1,37	1,148		
Nej	Rasistiskt m	0,98	0,845			1,60	0,015		
Nej	Homofob. M	1,28	0,259			1,15	0,676		
Nej	Yrkesrelater	1,06	0,599			1,54	0,017		
Nej	GP alk.-/dro	1,16	0,032			1,35	0,047		
Nej	Offret alk. P:	0,80	0,026			0,84	0,330		
Nej	Upprepat utsatt			0,84	0,057			0,77	0,091

Analysen av modellerna 6 och 7 visar att variabeln “Vårdbesök” fortsätter att vara statistiskt signifikant i samtliga analyser (både från år 2008 och 2013–2015) med liknande relativa risker som innan. Variabeln “Vårdbesök” visar fortfarande högre relativa risker (2,16 och 2,11) i analysen från BRÅ än i uppsatsens analys (1,48 och 1,47), vilket innebär att allvarlighetsgrad har större påverkan på anmälningsbenägenhet i materialet från 2008 än i materialet från 2013–2015.

Variabeln “Homofobiskt motiv” har förlorat sitt förklaringsvärde i regressionsanalysen. En stor andel misshandelsbrott med homofobiskt hatbrottsmotiv (72,7 %) anmäldes i den beskrivande statistiken, men i denna regressionsanalys saknar variabeln statistisk signifikans och dess relativa risk är inte lika hög som den relativa risken för variabeln “Vårdbesök”. En potentiell tolkning är att fler har anmält brott med homofobiskt motiv, men homofobiskt motiv har inte någon större påverkan på anmälningsbenägenhet.

Om man jämför analysen från BRÅ (2008:12) med denna analys framgår det att variabeln “Inomhus” i modell 6 är statistiskt signifikant i båda analyserna. Detsamma gäller för

variabeln “GP alk./drogpåv.” (som mäter huruvida gärningspersonen var alkohol- eller drogpåverkad under misshandeln). Enligt resultatet minskar anmälningsbenägenheten om misshandelsbrottet skedde inomhus, med 25 % jämfört mot om brottet skedde utomhus; och ökar med 16 % om gärningspersonen uppfattades som alkohol- eller drogpåverkad av brottsoffret, jämfört mot nykter. Till skillnad från BRÅ:s (2008:12) analys blev variabeln “Offret alk.Påv.” statistiskt signifikant i denna analys. Dessa variabler kommer att inkluderas i modell 8, som presenteras nu.

Tabell 9. Riskkvoten att misshandelsbrott uppges ha anmälts till polisen, samtliga statistiskt signifikanta variabler från analysen på NTU-materialet 2013/2015.

Referens	Variabler	Modell 8	
		RR	p-värde
Nej	Vårdbesök	1,21	0,000
45-64 år	25-44 år	0,84	0,000
Sv.född	Utländsk bakgrund	0,82	0,083
Mindre stad, landsbygd	Sthlm/Gbg/Malmö	0,44	0,211
Utomhus	Inomhus	0,68	0,015
Nej	Alkohol/drogpåverkad	0,66	0,026
Nej	Offret alkoholpåv.	0,72	0,014

Tabell 9 är inte en direkt replikering av BRÅ (2008:12, s. 47) eftersom motsvarande tabell i BRÅ (tabell 11) har samkört signifikanta variabler utifrån BRÅ-rapportens material. I tabell 9 samkörs samtliga signifikanta variabler som framkommit från de logistiska regressionsanalyserna av materialet från 2013–2015, och sedan begränsas det slutgiltiga urvalet genom att exkludera de variabler som saknar signifikans i den nya modellen, på samma sätt som BRÅ (2008:12, s. 47) gjort. BRÅ fick fram att följande variabler var statistisk signifikanta (på antingen 10 %-nivån eller 5 %-nivån):

- Vårdbesök
- GP upp till 17 år
- GP bekant
- Rasistiskt motiv
- Yrkesrelaterat

Som tabell 9 visar så skiljer sig uppsatsens material från 2008-materialet då följande variabler var signifikanta (endast på 5 %-nivån):

- Vårdbesök
- 25–44 år
- Föräldrar utr. Födda
- Sth/Gbg/Malmö
- Inomhus
- GP alk./drogpåv.
- Offret alk. Påv.

Jämförelse här är svårt då uppsatsen och BRÅ (2008:12) har olika variabler, enbart “vårdbesök” återfinns i båda modellerna från de olika materialen. Variabeln “vårdbesök” bidrog däremot med nästan dubbelt så hög relativ risk i BRÅ (2,04) som i denna analys (1,21) att anmäla brott till polisen om våldet krävt vårdbesök. Respondenterna i materialet för denna uppsats var 21 % mer benägna att anmäla en misshandel om den krävt vårdbesök, jämfört med respondenterna från BRÅ-rapporten där de var 104 % mer benägna. Den drastiska skillnaden mellan de två materialen kan tyda på att det saknas relevanta variabler i uppsatsens modell, det vill säga, specifikationsfel.

Skillnader inom materialet från 2013–2015 (modell 8) visar att om offret är mellan 25-44 år så minskar sannolikheten att denne anmäler brottet till polisen med 16 %, jämfört mot om offret var mellan 45-64 år. Om offret bor i en storstad som Stockholm, Göteborg eller Malmö har hen en 56 % lägre anmälningsbenägenhet vid misshandelsbrott än om offret bor i en mindre stad eller på landsbygden. Sker brottet inomhus har offret en anmälningsbenägenhet som är 32 % lägre än om brottet hade skett utomhus. Om offret uppfattade gärningspersonen som påverkad av alkohol eller droger så minskade sannolikheten att denne anmälde brottet till polisen med 34 %, jämfört mot om offret uppfattat gärningspersonen som nykter. Var offret själv alkoholpåverkad så bidrog det till en 28 % lägre anmälningsbenägenhet än om offret själv varit nykter vid brottet. Om offret har utländsk bakgrund minskar sannolikheten att individen anmäler brottet till polisen med 18 %, jämfört mot om individen är svenskfödd med minst en svenskfödd förälder.

Dessa resultat går emot tidigare relativa risker, där sannolikheten att individen anmälde ökade för variablerna “25–44 år”, Föräldrar utr. Födda”, och “GP alk./drogpåv.”. Variablerna för utländsk bakgrund och boende i en storstad förlorade även sin statistiska signifikans i modell 8.

Tabell 10. Test för multikollinearitet på tabell 9 från NTU-materialiet 2013/2015.

		Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	,389	,044		8,857	,000		
	Ålder Unga vuxna	,130	,041	,128	3,177	,002	,997	1,003
	Föräldrar utr. födda	,091	,083	,045	1,101	,271	,987	1,013
	Sthlm/ Gbg/ Malmö	-,033	,041	-,033	-,805	,421	,984	1,016
	Inomhus	-,094	,041	-,096	-2,304	,022	,938	1,066
	GP påverkad av alkohol/drog	,068	,042	,069	1,608	,108	,877	1,140
	Offret alkoholpåverkat	-,072	,044	-,072	-1,632	,103	,840	1,190

a. Dependent Variable: Polisanmält misshandel

VIF (variance inflation factors) har resultat som de flesta ligger runt värdet 1. Föreligger det ingen multikollinearitet så är alla värden = 1 enligt Djurfeldt (2009b, s. 114). Ett kritiskt värde på VIF är över 2,5 vilket kan innebära problem med multikollinearitet, men exakt var gränsen för VIF går varierar mellan olika författare (Djurfeldt, 2009b, s. 114). Utifrån resultaten på testet verkar det inte föreligga några problem med multikollinearitet i modell 8 då samtliga värden ligger nära 1. Det andra måttet som genomförts är Tolerance, som beräknas genom att ta 1/VIF-värdet. Tolerance är, enligt Djurfeldt (2009b, s. 114), ett mått som kan vara en fingervisning; om värdet ligger runt eller under 0,5 så är variabeln överflödigt i modellen. Eftersom alla variabler i modellen varierar mellan 0,816 och 0,995 finns det inte några variabler som kan anses vara överflödiga i modell 8.

Tabell 11. Riskkvoten att misshandelsbrott uppges ha anmälts till polisen utifrån samtliga statistiskt signifikanta variabler samt test för interaktionseffekter mellan offrets bakgrund och förtroende för rättsväsendet i NTU-materialiet 2013/2015.

Ref. grupp	Variabel	Modell 9		Modell 10	
		RR	p-värde	RR	p-värde
Nej	Vårdbesök	1,20	0,000	1,21	0,000
45-64 år	25-44 år	0,82	0,001	0,77	0,001
landsbygd	Sthlm/Gbg/Malmö	0,43	0,225	0,45	0,252
Utomhus	Inomhus	0,70	0,012	0,67	0,022
Nej	GP alkohol/drogpåverkad	0,64	0,036	0,66	0,028
Nej	Offret alkoholpåv.	0,72	0,016	0,73	0,011
	Utrikesfödd by Lågt förtroende rättsväsendet	0,45	0,391		
	Utländsk bakgrund by lågt förtroende för rättsväsendet			0,23	0,289

Interaktionseffekter har testats på variablerna utrikes född (modell 9) och utländsk bakgrund (modell 10) och variabeln lågt förtroende för rättsväsendet för att besvara uppsatsens tredje forskningsfråga. Det har alltså undersökts om effekten av förtroende för rättsväsendet på anmälningsbenägenheten varierar beroende på värdet av utrikes född/utländsk bakgrund (Barmark & Djurfeldt, 2009, s. 139). Tabellerna visar att inga av testerna uppnår statistisk signifikans, vilket innebär att det inte föreligger några interaktionseffekter mellan variablerna. Sambandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet påverkas inte av att vara utrikesfödd eller ha utländsk bakgrund.

6. Diskussion

6.1 Resultaten

Denna uppsats har nått både väntade och oväntade resultat. Ett av de viktigaste resultaten i relation till den första forskningsfrågan, *Vilken betydelse har de olika situationella och psykologiska variabler som undersöktes i BRÅ-rapporten, och då särskilt förtroendet för rättsväsendet, när det gäller benägenheten att anmäla misshandelsbrott till polisen i NTU-materialet från 2013–2015?* är att lågt förtroende för rättsväsendet inte verkar ha någon signifikant inverkan på anmälningsbenägenheten vid misshandelsbrott (tabell 6). Brottets allvarlighetsgrad är en viktigare förklaringsfaktor vid anmälningsbenägenhet än förtroende för rättsväsendet.

Ett viktigt resultat i relation till den andra forskningsfrågan, *Vilka skillnader finns mellan resultaten för anmälningsbenägenhet och förtroendet för rättsväsendet i BRÅ (2008:12) respektive i resultaten av replikeringen inom denna analys?* är att denna analys kom fram till att det inte finns några signifikanta skillnader mellan de två resultaten beträffande variablerna förtroende för rättsväsendet och anmälningsbenägenheten (tabell 6). De relativa riskerna är förhållandevis lika: 1,09 i denna analys respektive 1,12 i BRÅ:s (2008:12) analys gällande lågt förtroende för rättsväsendet; samt 0,77 i denna analys respektive 0,96 i BRÅ:s (2008:12) analys gällande lågt förtroende för polisen (tabell 6). Lågt förtroende för rättsväsendet (och för polisen) saknar statistisk signifikans för anmälningsbenägenhet i båda analyserna, samtidigt som brottets allvarlighetsgrad erhåller statistisk signifikans på 5 %-nivån i båda analyserna. Denna uppsats drar därför slutsatsen att förtroendet för rättsväsendet har lika liten betydelse för anmälningsbenägenheten vid misshandelsbrott i NTU-materialet från 2013–2015 i denna analys som det hade i NTU-materialet från 2006–2007. Det finns inga skillnader.

Uppsatsen kan efter analysen även besvara den tredje forskningsfrågan; *Hur påverkas ett potentiellt samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet av att vara utrikes född eller ha utländsk bakgrund? Vilka potentiella interaktionseffekter föreligger?* Resultaten har inte kunnat etablera ett signifikant samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet (tabell 6). Trots detta genomfördes en analys som testade för interaktionseffekter mellan förtroende för rättsväsendet och att vara utrikes född eller ha utländsk bakgrund för att se om dessa

variabler tillsammans har någon påverkan på anmälningsbenägenheten vid misshandelsbrott (tabell 11). Utifrån resultaten kan det konstateras att inga interaktionseffekter föreligger mellan variablerna och ett potentiellt samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet påverkas inte av att ha utländsk bakgrund.

Slutsatsen utifrån denna analys är att förtroende för rättsväsendet saknar samband med anmälningsbenägenhet vid misshandelsbrott, och en individs utländska bakgrund har ingen påverkan på detta förhållande. Det bör dock kommenteras att analysen av materialet från 2013-2015 fann att personer med utländsk bakgrund hade en högre anmälningsbenägenhet än svenskfödda personer (tabell 6). Ett resultat som är statistiskt signifikant i denna analys, vilket det inte var i BRÅ-rapporten (2008:12).

6.2 Tidigare forskning

Resultaten kring förtroende för rättsväsendets betydelse för anmälningsbenägenheten speglar de flesta resultat som presenterats i tidigare forskning; förtroende för rättsväsendet och polisen saknar någon betydande påverkan på anmälningsbenägenheten (BRÅ, 2010:2, s. 29; BRÅ, 2013:1, s. 39; Goudriaan m.fl., 2006, s. 734, 738; Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 77–78; Skogan, 1984, s. 122–123). Dessutom bekräftar denna uppsats den generella slutsatsen från tidigare forskning att brottets allvarlighetsgrad har stor betydelse för anmälningsbenägenheten (BRÅ, 2008:12, s. 44; Goudriaan m.fl., 2006, s. 737). Boatengs (2016, s. 2891, 2901, 2905–2906) undersökning om förtroende för polisen och anmälningsbenägenhet i Ghana motsäger uppsatsens resultat och visar att förtroende för polisen har en signifikant påverkan på anmälningsbenägenhet. Dessa resultat kan emellertid, som tidigare nämnts, vara svåra att generalisera till en större population (Boateng, 2016, s. 2908).

Uppsatsens resultat speglar inte bilden av att legal cynicism eller särskilt lågt förtroende för rättsväsendet hos individer med utländsk bakgrund påverkar anmälningsbenägenheten i detta material, eftersom utrikes födda och personer med utländsk bakgrund har högre anmälningsbenägenhet än svenskfödda (tabell 2). Ett resultat som motsäger flera studier inom den presenterade tidigare forskningen (BRÅ 2020:8, s. 185, 189; Goudriaan m.fl., 2006, s. 737–738). Legal cynicism och lågt förtroende gentemot rättsväsendet kan

fortfarande föreligga hos de individer med utländsk bakgrund i materialet, men enligt resultaten i denna analys bidrar det inte till lägre anmälningsbenägenhet. Kanske hade resultaten och slutsatserna kring legal cynicism sett annorlunda ut om NTU materialet även innefattat asylsökande personer? Förtroende för rättsväsendet hos personer med utländsk bakgrund som inte är folkbokförda i Sverige är ett potentiellt forskningsämne för ytterligare forskning inom detta område.

Enligt tidigare forskning behöver ett lägre förtroende för rättsväsendet och polisen hos individer inte bidra till en minskad anmälningsbenägenhet (BRÅ, 2020:8, s. 185, 189; Goudriaan m.fl., 2006, s. 734, 738; Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 65, 73). Möjligtvis är det koncept som "generell tillit" och "social sammanhållning" som spelar störst roll i detta sammanhang; något som tyvärr inte kan undersökas med materialet inom denna uppsats (Goudriaan m.fl., 2006, s. 733; Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 77–78).

6.3 Teoretiska tolkningar

Utifrån det teoretiska ramverket om rational choice och TRDM utgår uppsatsen från att individerna i materialet använt ett rationellt tänkande och genomgått TRDM vid beslutet om att anmäla. Med detta i åtanke verkar det utifrån resultatet som att förtroende för rättsväsendet inte väger särskilt tungt i beslutsprocessen. Detta behöver inte innebära att rationellt tänkande inte ingick i processen. Enligt tidigare forskning kan hög anmälningsbenägenhet vid lågt förtroende för rättsväsendet förklaras genom att individerna har begränsade valmöjligheter på grund av låg generell tillit (Kääriäinen & Sirén, 2011, s. 77–78); vilket fortfarande skulle föranleda rationellt beslutsfattande. Samtidigt kan resultaten kring anmälningsbenägenhet och allvarlighetsgrad (att misshandelsbrott som krävde vårdbesök var nästan 50 % mer sannolika att polisanmälas än brott som inte krävt vårdbesök, tabell 6–8) tolkas som att rationellt tänkande enligt TRDM förekom vid beslutsprocessen. En annan möjlig förklaring för resultatet är att individernas kontakt med sjukvården är det som leder till en ökad anmälningsbenägenhet; genom att t.ex. läkare uppmanar individen till att polisanmäla misshandelsbrottet. I det fallet är det sociala faktorer, och inte psykologiska faktorer enligt TRDM, som påverkar anmälningsbenägenheten.

Bristen på samband mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet i uppsatsens analyser kan också tolkas utifrån social inlärningsteori. Förhållandet kan bero på t.ex. individens definitioner av rättsväsendet (lågt förtroende behöver inte betyda att en individ tror att rättsväsendet inte kan eller komma att göra något, vilket talar för att anmäla brottet), social inlärning (en individ kan bortse från sina egna specifika definitioner om rättsväsendet och istället förlita sig på samhällets generella definitioner i en viss situation eller beslut som talar för att anmäla brottet), eller individens uppfattning om rättsväsendet (individerna kan genom differentiell förstärkning ha en komplex bild av rättsväsendet, där det generella förtroendet är lågt men föreställningen om att kunna få hjälp och bra mottagning som offer för misshandelsbrott är positiv). En möjlig förklaring för resultatet kan ligga i att datamaterialet från NTU endast undersöker generella definitioner om rättsväsendet, men att det är specifika definitioner som styr anmälningsbenägenheten. Ett sådant förhållande skulle göra det väldigt svårt att studera sambandet mellan anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet i ett sådant datamaterial som NTU producerar.

Den sociala och psykologiska världen inom och omkring människor är otroligt komplex och svår att undersöka via forskning generellt, men särskilt med kvantitativa forskningsmetoder. Resultaten om att inga interaktionseffekter föreligger mellan förtroende för rättsväsendet och utländsk bakgrund i relation till anmälningsbenägenhet kan tolkas som att ingen legal cynicism föreligger i materialet, eller att en sådan uppfattning (en misstro för rättsväsendets legitimitet) skulle utvecklas eller spridas inom ramarna för den föreslagna SSSL-modellen (via en nuvarande social kontext - Sverige - via diskriminering). Det går dock inte att utesluta utifrån de analyser som genomförts inom studien. Uppsatsen har även som tidigare nämnts undersökt utrikes födda och personer med utländsk bakgrund som en stor grupp eller homogen enhet, vilket inte på något sätt reflekterar verkligheten. Kanske dessa teoretiska anknytningar skulle ge resultat i en studie som undersökte mer specificerade och definierade grupper av människor? Kanske skulle detta även stämma för en studie som mer strikt definierade "förtroende för rättsväsendet" och satte mer fokus på dess relation till anmälningsbenägenhet? En framtida studie med mer precisa och smalt fokuserade forskningsfrågor och tillhörande material, möjligtvis genomförd med åtminstone delvis kvalitativa metoder, kanske skulle nå andra slutsatser än denna uppsats.

6.4 Metodens fördelar och nackdelar

Detta var främst en replikerande undersökning som jämförde skillnader i resultat, med fokus på specifika variabler och med inslag av nya element och frågeställningar. Logistisk regressionsanalys lämpar sig väl vid jämförelser av olika faktorerers betydelse för oddsen att något ska inträffa, vilket BRÅ (2008:12) ämnade att göra. Dessutom är metoden bra att använda då en binär beroende variabel behandlas, vilket denna analys hade; antingen anmäls ett misshandelsbrott, eller inte. Metoden lämpade sig även väl för de nya element angående utländsk bakgrund uppsatsen ämnade att undersöka.

En del av syftet med denna uppsats var att se om relationen mellan förtroendet för rättsväsendet och anmälningsbenägenhet skiljer sig mellan BRÅ:s (2008:12) resultat och resultaten från denna uppsats utifrån material från 2013–2015. Med tanke på hur lång tid som gått sedan BRÅ:s rapport publicerades var det inte helt osannolikt att det skulle finnas skillnader. Däremot anser vi att replikerande studier är värdefulla även när resultaten kan förväntas vara oförändrade och inte leda till några nya insikter. Replikerande studier har som syfte att bekräfta eller ifrågasätta en tidigare undersöknings slutsatser. Denna replikerande studie har kunnat bekräfta BRÅ:s tidigare resultat rörande anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet. Men målet var inte bara att replikera BRÅ:s rapport. En aspekt som BRÅ-rapporten inte hade undersökt identifierades, nämligen potentiella interaktionseffekter mellan personer med utländsk bakgrund och förtroende för rättsväsendet, i relation till anmälningsbenägenhet. Denna fråga intresserade författarna av denna uppsats, och utöver att uppdatera resultaten angående anmälningsbenägenhet och förtroende för rättsväsendet samt att titta på skillnader mellan uppsatsens resultat och BRÅ:s resultat, undersöktes även en aspekt av materialet som BRÅ (2008:12) inte undersökt.

Rörande replikeringen var metoden bra eftersom processen främst bestod av att följa samtliga steg i analysprocessen. Om BRÅ (2008:12) i stället hade utgått ifrån en kvalitativ intervjustudie hade en replikering varit mycket mer svåruppnådd. Som tidigare nämnts begränsar dock kvantitativa metoder som logistisk regressionsanalys vilka frågor som kan undersökas och vilka teorier studien kan utgå ifrån. Metoden har även varit långt ifrån enkel att tillämpa eller ens förstå; resultaten är t.ex. mer svårtolkade än vid vanlig OLS-regression enligt Barmark och Djurfeldt (2009, s. 146). Det har inte heller varit möjligt

att göra jämförelser över tid eller kommentera förändringen av det som undersökts över tid mellan 2008 och 2013–2015, vilket var den originella intentionen med uppsatsen. Det innebär att de skillnader som upptäckts mellan denna analys och BRÅ:s (2008:12) analys inte behöver reflektera faktiska förändringar eller trender i utvecklingen över tid. I stället kan skillnaden handla om att nivåerna var särskilt höga just de undersökta åren men återvände sedan till helt andra nivåer. Om målet enbart var att genomföra en replikering av BRÅ:s rapport skulle uppsatsen ha använt samma material som rapporten använt (NTU 2006–2007). Men det fanns en önskan att uppdatera rapportens resultat utifrån ett nyare och större datamaterial för att se om resultaten skulle skilja sig. Vi uppmuntrar en replikering av denna replikering i framtiden, med nyare och kanske ännu statistiskt säkrare NTU-material. Särskilt om det finns element kring uppsatsens syften och frågeställningar som är intressanta men som vi i denna uppsats missat att undersöka.

Referenser

- Akers, R.L., Sellers, C.S. & Jennings, W.G. (2017). *Criminological theories: introduction, evaluation, and application* (7th ed.). New York, NY: Oxford University Press.
- Andersson, M. & Mellgren, C. (2015). Anmälningsbenägenhet vid utsatthet för hatbrott. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 2015(3–4), 283–301. Från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1418758/FULLTEXT01.pdf>
- Barmark, M. (2009). Faktoranalys. I M. Barmark & G. Djurfeldt (Red.), *Statistisk verktyglåda 2: multivariat analys* (s. 69–103). Lund: Studentlitteratur.
- Barmark, M., & Djurfeldt, G. (2009). Logistisk regression. I M. Barmark & G. Djurfeldt (Red.), *Statistisk verktyglåda 2: multivariat analys* (s. 125–148). Lund: Studentlitteratur.
- Boateng, F. D. (2016). Crime Reporting Behavior: Do Attitudes Toward the Police Matter? *JOURNAL OF INTERPERSONAL VIOLENCE*, 33(18), 2891–2916. DOI: <https://doi.org/10.1177/0886260516632356>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (uppl. 3). Malmö: Liber.
- BRÅ. (2007:14). *Nationella trygghetsundersökningen 2006*. De första resultaten om utsatthet, trygghet och förtroende. Från: https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180009159/1371914725291/2007_14_ntu_2006.pdf
- BRÅ. (2007:15). *Nationella trygghetsundersökningen 2006*. Teknisk rapport. Från: https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180009220/1371914725326/2007_15_ntu_2006_teknisk.pdf
- BRÅ. (2008:3). *Nationella trygghetsundersökningen 2007*. Om utsatthet, trygghet och förtroende. Från: https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180006678/1371914721956/2008_3_ntu_2007.pdf

- BRÅ. (2008:12). *Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott*. Från
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2008-06-03-brottsoffers-benagenhet-att-anmala-brott.html>
- BRÅ. (2009:3). *Nationella trygghetsundersökningen 2008 – Teknisk rapport*. Från
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2009-04-28-nationella-trygghetsundersokningen-2008-teknisk-rapport.html>
- BRÅ. (2010:2). *NTU 2009: Om utsatthet, trygghet och förtroende*. Från
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2010-04-15-ntu-2009.html>
- BRÅ. (2014:1). *NTU 2013: Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Från
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2014-01-13-ntu-2013.html>
- BRÅ. (2014:2). *NTU 2013: Om utsatthet, otrygghet och förtroende – Teknisk rapport*. Från
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2014-01-13-ntu-2013-teknisk-rapport.html>
- BRÅ. (2016:3). *Nationella trygghetsundersökningen 2015 – Teknisk rapport*. Från:
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2016-01-19-nationella-trygghetsundersokningen-2015-teknisk-rapport.html>
- BRÅ. (2017:7). *Utvecklingen i socialt utsatta områden i urban miljö: Analys utifrån Nationella trygghetsundersökningen*. Från:
https://www.bra.se/download/18.62fc8fb415c2ea1069332d6/1496234100813/2017_Utvecklingen_i_socialt_utsatta_omraden_i_urban_miljo.pdf
- BRÅ. (2019:1). *Nationella trygghetsundersökningen 2018: Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Från:
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2019-01-15-nationella-trygghetsundersokningen-2018.html>

- BRÅ. (2019:12). *Nationella trygghetsundersökningen 2019 – Teknisk rapport*. Från: <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2019-10-08-nationella-trygghetsundersokningen-2019.-teknisk-rapport.html>
- BRÅ. (2020:8). *Nationella trygghetsundersökningen 2020: Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Från: <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2020-10-08-nationella-trygghetsundersokningen-2020.html>
- BRÅ. (u.å.a). *Data från Brå (PSI-data)*. Hämtad 11 februari, 2021, från: Brottsförebyggande rådet, <https://www.bra.se/om-bra/om-webbplatsen/data-fran-bra.html>
- BRÅ. (u.å.b). *Nationella trygghetsundersökningen*. Hämtad 23 september, 2021, från Brottsförebyggande rådet, <https://www.bra.se/statistik/statistiska-undersokningar/nationella-trygghetsundersokningen.html>
- Djurfeldt, G. (2009a). Enkel regressionsanalys. I M. Barmark & G. Djurfeldt (Red.), *Statistisk verktygslåda 2: multivariat analys* (s. 53–67). Lund: Studentlitteratur.
- Djurfeldt, G. (2009b). Multipel regressionsanalys (MRA). I M. Barmark & G. Djurfeldt (Red.), *Statistisk verktygslåda 2: multivariat analys* (s. 105–124). Lund: Studentlitteratur.
- Edling, C. & Hedström, P. (2003). *Kvantitativa metoder: Grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Etnicitet. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 23 september, 2021, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/etnicitet>
- Etnisk grupp. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 23 september, 2021, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/etnisk-grupp>
- Förtroende. (1928). I *Svenska Akademiens ordbok*. Hämtad 26 juni 2021, från https://www.saob.se/artikel/?unik=F_3389-0040.r4uu

- Goudriaan, H., Wittebrood, K., Nieuwbeerta, P. (2006). Neighbourhood Characteristics and Reporting Crime. Effects of Social Cohesion, Confidence in Police Effectiveness and Socio-economic Disadvantage. I *British Journal of Criminology*, 46, s. 719–742.
- Holcomb, W.L., Chaiworapongsa, T., Luke, A.D., Burgdorf, K.D. (2001). An odd measure of risk: Use and misuse of the odds ratio. *Obstetrics & Gynecology*, 98(4), 685–688.
- Hollin, C. R. (2013). *Psychology and Crime: An Introduction to Criminological Psychology* (2nd ed.). London: Routledge.
- Holmberg, S. & Rothstein, B. (2016). Mellanmänsklig tillit bygger goda samhällen. I J. Ohlsson, H. Oscarsson & M. Solevid (Red.), *Ekvilibrum* (s. 79–89). Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Kardell, J. (2011:1). *Utländsk bakgrund och och registrerad brottslighet: Överrepresentation i den svenska kriminalstatistiken*. Kriminologiska institutionen: Stockholms universitet. Från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:450990/FULLTEXT01.pdf>
- Kirk, D. S. & Papachristos, A. V. (2011). Cultural Mechanisms and the Persistence of Neighborhood Violence. *American Journal of Sociology*, 116(4), 1190–1233. Från https://liberalarts.utexas.edu/_files/kirkds/KirkPapachristos_AJS2011_Published.pdf
- Kääriäinen, J. & Sirén, R. (2011). Trust in The Police, Generalized Trust and Reporting Crime. *European Journal of Criminology*, 8(1), 65–81. DOI: 10.1177/1477370810376562
- Martínez-Schuldt, R. D., & Martínez, D. E. (2021). Immigrant Sanctuary Policies and Crime-Reporting Behavior: A Multilevel Analysis of Reports of Crime Victimization to Law Enforcement, 1980 to 2004. *American Sociological Review*, 86(1), 154–185. Från <https://doi.org/10.1177/0003122420978406>

- Myndigheten för vård och omsorgsanalys. (2018:4). *Förnuft och känsla: Befolkningens förtroende för hälso- och sjukvården*. Rapport 2018:4. ISBN 978-91-87213-86-1
- Paternoster, R. & Pogarsky, G. (2009). Rational Choice, Agency and Thoughtfully Reflective Decision Making: The Short and Long-Term Consequences of Making Good Choices. *Journal of Quantitative Criminology*, 25, 103-127. DOI: <http://dx.doi.org/10.1007/s10940-009-9065-y>
- Pettersson, T. (2017). Genusperspektiv inom svensk forskning om ungdomsbrottslighet. I F. Estrada & J. Flyghed (Red.), *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (uppl. 4), (s. 63-90). Lund: Studentlitteratur.
- Replikera. (u.å.). I *Psykologiguiden*. Hämtad 20 augusti, 2021, från <https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=replikera>
- Rikspolisstyrelsen. (2014). *Förstudierapport: Utveckling av arbetsmetoderna vid utredning av våldtäkter* (Förstudierapport). Från https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utveckling-av-arbetsmetoderna-vid-utredning-av-valdtakter.pdf
- Sarnecki, J. (2014). *Introduktion till kriminologi* (Vol. I). Lund: Studentlitteratur.
- SCB. (u.å.a). *Utrikes födda i Sverige*. Hämtad 23 september, 2021, från Statistiska centralbyrån, <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda/>
- SCB. (u.å.b). *Andel personer med utländsk bakgrund, 2020 jämfört med 2019*. Hämtad 23 september, 2021, från Statistiska centralbyrån, <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/topplistor-kommuner/andel-personer-med-utlandsk-bakgrund/>
- Skogan, W. G. (1984). Reporting Crimes to the Police: The Status of World Research. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 21(2), 113-137.

- SOU 2005:56. *Det blågula glashuset– strukturell diskriminering i Sverige*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. Från <https://www.regeringen.se/contentassets/0cf1e0d4944d469bb237b6b0945d08fe/det-blågula-glashuset—strukturell-diskriminering-i-sverige-del-1—missiv-t.o.m.-kapitel-4>
- SOU 2006:30. *Är rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. Från <https://www.regeringen.se/contentassets/106cc584ae1a489db46fde9bbbc090ab/ar-rattvisan-rattvis-tio-perspektiv-pa-diskriminering-av-etniska-och-religiosa-minoriteter-inom-rattssystemet-sou-200630>
- Torrente, D., Gallo, P., & Oltra, C. (2017). Comparing crime reporting factors in EU countries. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 23(2), 153–174. Från <https://link.springer.com/article/10.1007/s10610-016-9310-5>
- Van Craen, M. (2013). Explaining Majority and Minority Trust in the Police. *Justice Quarterly*, 30(6), 1042–1067. Från <https://doi.org/10.1080/07418825.2011.649295>
- Åkerström, M., Rypi, A., & Burcar Alm, V. (2018). Refraining from reporting crimes: accounts from young male crime victims with an immigrant background. *Nordic Social Work Research*, 9(2), 131–146. Från <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1491010>
- Özascilar, M., Narli, N., & Öztürk, O. (2019). Crime Reporting Behavior Among Syrian Immigrants in Istanbul. *CRIME & DELINQUENCY*, 65(14), 1997–2018. DOI: <https://doi.org/10.1177/0011128718807157>

Bilagor

Bilaga 1. Multikollinearitetstest

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	,389	,044		8,857	,000		
	Ålder Unga vuxna	,130	,041	,128	3,177	,002	,997	1,003
	Föräldrar utr. födda	,091	,083	,045	1,101	,271	,987	1,013
	Sthlm/ Gbg/ Malmö	-,033	,041	-,033	-,805	,421	,984	1,016
	Inomhus	-,094	,041	-,096	-2,304	,022	,938	1,066
	GP påverkad av alkohol/drog	,068	,042	,069	1,608	,108	,877	1,140
	Offret alkoholpåverkat	-,072	,044	-,072	-1,632	,103	,840	1,190

a. Dependent Variable: Polisanmält misshandel

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	Variance Proportions						
				(Constant)	Ålder Unga vuxna	Föräldrar utr. födda	Sthlm/ Gbg/ Malmö	Inomhus	GP påverkad av alkohol/drog	Offret alkoholpåverkat
1	1	3,603	1,000	,01	,02	,01	,02	,02	,02	,02
	2	,965	1,933	,00	,01	,86	,01	,00	,02	,03
	3	,762	2,174	,00	,12	,03	,02	,25	,04	,24
	4	,614	2,422	,00	,00	,07	,82	,02	,03	,06
	5	,569	2,516	,00	,76	,01	,00	,23	,01	,00
	6	,336	3,275	,00	,00	,00	,00	,07	,74	,55
	7	,151	4,879	,98	,09	,02	,13	,41	,14	,11

a. Dependent Variable: Polisanmält misshandel

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	,22	,68	,39	,087	602
Residual	-,586	,777	,000	,481	602
Std. Predicted Value	-1,953	3,253	,000	1,000	602
Std. Residual	-1,213	1,608	,000	,995	602

a. Dependent Variable: Polisanmält misshandel

Bilaga 2. Variabler från NTU-materialet som används i uppsatsen

<p>“Om du tänker dig rättsväsendet som en helhet. Vilket förtroende har du för rättsväsendet? Är det:”</p>	<p>1. Mycket stort 2. Ganska stort 3. Varken stort eller litet 4. Ganska litet 5. Mycket litet F8. Ingen åsikt/vet ej F9. VILL EJ SVARA</p>
<p>“Vilket förtroende har du för polisens sätt att bedriva sitt arbete? Är det.. “</p>	<p>1. Mycket stort 2. Ganska stort 3. Varken stort eller litet 4. Ganska litet 5. Mycket litet F8. Ingen åsikt/vet ej F9. VILL EJ SVARA</p>
<p>(Förutom händelser du redan nämnt): Slog, sparkade eller utsatte någon dig med avsikt för något annat fysiskt våld, så att du skadades eller så att det gjorde ont, under förra året? (2006) BRÅKIGA BARN UNDER 13 ÅR SKA INTE RÄKNAS</p>	<p>1. JA 2. NEJ F8. VET EJ F9. VILL EJ SVARA</p>
<p>Hur många gånger hände det, en eller flera gånger? (Hur många gånger?)</p>	<p>F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA ANGE ANTAL GÅNGER MAX ANTAL 365</p>
<p>Blev du utsatt för brottet med anledning av ditt yrke?</p>	<p>1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA</p>

Förekom skjutvapen, kniv eller annat tillhygge? (fler svarsalternativ möjliga)	1 JA, SKJUTVAPEN 2 JA, KNIV 3 JA, ANNAT TILLHYGGE 4 NEJ F8 VET EJ/MINNS EJ F9 VILL EJ SVARA
Upplever du att det fanns något främlingsfientligt i motivet? MED FRÄMLINGSFIENTLIGT MENAS HÄR ATT MAN UTSATTES FÖR ATT MAN HAR EN ANNAN ETNISK BAKGRUND.	1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA
Upplever du att det fanns något homofobiskt i motivet? MED HOMOFOBISKT MENAS HÄR ATT MAN UTSATTES FÖR ATT MAN ÄR (ELLER AV GÄRNINGSMANNEN UPPLEVDES VARA) HOMO,BI, ELLER TRANSPERSON.	1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA
Var det en eller flera personer som utsatte dig för brottet? (Hur många personer var det?)	F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA ANGE ANTAL PERSONER MAX 50 PERSONER KAN ANGES
Var det en man eller kvinna?	1 MAN 2 KVINNA F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA

<p>Var han/hon närstående till dig, bekant eller helt okänd? SVARET GÄLLER VID TILLFÄLLET FÖR HÄNDELSEN</p>	<p>1 NÄRSTÅENDE 2 BEKANT 3 HELT OKÄND F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA</p>
<p>Har du någon uppfattning om hur gammal han var? Har du någon uppfattning om hur gammal hon var? Har du någon uppfattning om hur gammal han/hon var? Vet du hur gammal han var? Vet du hur gammal hon var? Vet du hur gammal han/hon var?</p>	<p>1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA</p>
<p>Hur gammal då?</p>	<p>F8 VET EJ/ KAN INTE ANGE EXAKT ÅLDER F9 VILL EJ SVARA ANGE EXAKT ÅLDER I ANTAL ÅR EX 34</p>
<p>Du kanske kan uppskatta åldern?</p>	<p>FIN SKALA GRÖVRE SKALA 1 0–17 10 18–34 2 18–24 11 35–64 3 25–34 12 65– ELLER MER 4 35–44 5 45–54 6 55–64 7 65–74 8 75–84 9 85– ELLER MER 13 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA</p>

Vet du om han/hon var påverkad av alkohol eller någon drog vid tillfället?	1 JA, DET VAR HAN/HON 2 JA, JAG TROR DET 3 NEJ, DET TROR JAG INTE 4 NEJ, DET VAR HAN/HON INTE F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA
Hade du själv druckit alkohol när det hände?	1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA
Inträffade det här i ditt bostadsområde, i annan del av länet där du bor, i övriga Sverige eller utomlands?	1 BOSTADSOMRÅDET 2 ANNAN DEL AV LÄNET 3 I ÖVRIGA SVERIGE 4 UTOMLANDS F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA
Skedde det..	1 på en allmän plats 2 i en bostad 3 eller på någon annan plats? F8 VET EJ/MINNS EJ F9 VILL EJ SVARA I ALLMÄNNA PLATSER INGÅR EXEMPELVIS GATOR, TORG, ALLMÄNNA KOMMUNIKATIONER MEN ÄVEN RESTAURANGER OCH NÖJESSTÄLLEN
Skedde det inomhus eller utomhus?	1 INOMHUS 2 UTOMHUS F8 VET EJ/MINNS EJ F9 VILL EJ SVARA

Innebar det här att du fick sådana skador att du besökte läkare, sjuksköterska eller tandläkare?	1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA
Innebar det här att du fick några synliga märken eller kroppsskada?	1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA
Var du sjukskriven eller oförmögen att utföra dina vanliga sysslor på grund av det här?	1 JA 2 NEJ F8 VET EJ F9 VILL EJ SVARA

Registervariabler

Kön	1. Man 2. Kvinna
Ålder_4	1. 16–24 2. 2. 25–44 3. 3. 45–64 4. 4. 65–79
“Etnicitet_3”	1. Sv-född, en el båda föräldrar sv-födda 2. Sv-född + båda föräldrar utrikes födda 3. Utrikes födda + förtroende för polisen
H-region_3	1. Sthlm/Gbg/Malmö 2. Större städer 3. Mindre städer/landsbygd

